

Pohjois-Savon maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma

TOTSU 2008-2009

Maakuntahallitus 22.10.2007

POHJOIS-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN
TOTEUTTAMISSUUNNITELMA

TOTSU 2008 – 2009

Kuopio 2007

Sisältö:

1. JOHDANTO.....	6
2. EDELLISEN SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA, KEHITYSNÄKYMÄT JA TAVOITTEET.....	6
2.1 TOTSU:N 2007 - 2008 TOTEUTUMINEN TAVOITTEIDEN JA HANKKEIDEN OSALTA.....	7
2.2 MAAKUNNAN KEHITYKSEN NYKYTILA JA NÄKYMÄT VUOSIIN 2008-2009	8
3. MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2008 - 2009	9
3.1 TOIMINNAN PAINOPISTEET JA KESKEISET HANKKEET MAAKUNTAOHJELMAN TOIMINTALINJOILLA	9
3.2 ERITYISOHJELMIEN JA MUIDEN OHJELMIEN OSUUS MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTUKSESSA	13
3.3 ALUEELLISTAMISEN TAVOITTEET POHJOIS-SAVOSSA	14
3.4 TOIMENPITEIDEN VAIKUTUKSET	15
4. TOTEUTTAMINEN HALLINNONALOITTAIN	16
<i>Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.....</i>	<i>16</i>
<i>Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala.....</i>	<i>18</i>
<i>Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala.....</i>	<i>21</i>
<i>Opetusministeriön hallinnonala.....</i>	<i>22</i>
<i>Puolustusministeriön hallinnonala</i>	<i>25</i>
<i>Sisäasiainministeriön hallinnonala.....</i>	<i>26</i>
<i>Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala</i>	<i>27</i>
<i>Ympäristöministeriön hallinnonala.....</i>	<i>29</i>
5. RAHOITUSTAULUKOT	31

Liitetaulukko 1:

Pohjois-Savon kehitys vuosina 2000–2006 sekä tavoitteet vuoteen 2010, s. 33

Liitetaulukko 2:

Maakuntaohjelman 2007–2010 arvioidut vaikutukset toimintalinjoittain, s. 36

1. Johdanto

Alueiden kehittämislain muutos (954/2005) astui voimaan vuoden 2007 alussa. Lain muutoksella vahvistettiin maakunnan liittojen asemaa alueelliseen kehittämiseen vaikuttavan rahoituksen suuntaamisessa ja korostettiin maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman merkitystä valtion talousarvioesityksen laadinnassa. Lisäksi ministeriöt velvoitettiin neuvottelemaan maakunnan liittojen kanssa näiden määrärahoja koskevista ehdotuksista.

Lainmuutos otettiin huomioon toteuttamissuunnitelmien valmistelussa jo v. 2006. Joulukuussa 2006 järjestettiin ensimmäiset liittojen ja ministeriöiden väliset neuvottelut.

Pohjois-Savon maakuntaohjelman vuosien 2008 - 2009 toteuttamissuunnitelmaa on valmisteltu samanaikaisesti maakunnan yhteistyöasiakirjan 2008 kanssa. Valmisteluun ovat kuuluneet elo-syyskuussa järjestetyt neuvottelut valtion aluehallintoviranomaisten kanssa sekä maakunnan kuntien kuuleminen keväällä 2007 järjestetyllä seutukierroksella lähivuosien kehittämisen painopisteistä sekä keskeisistä hankkeista. Toteuttamissuunnitelmaan on kirjattu maakuntaohjelman kunkin toimintalinjan osalta ainoastaan keskeisimmät asiat ja hankekokonaisuudet. Ministeriöiden kanssa neuvoteltaviin asioihin, asiakokonaisuuksiin ja hankkeisiin Pohjois-Savossa on otettu ne maakunnan kehittämisen ja kehittämisen kannalta keskeiset asiat, joihin tulisi ohjata valtion erillisrahoitusta tai joiden hoitamisesta on muutoin tarkoituksenmukaista neuvotella ministeriöiden kanssa.

Pohjois-Savon maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma vuosille 2008 - 2009 on käsitelty maakunnan yhteistyöryhmässä 8.10.2007, ja maakuntahallitus hyväksyi toteuttamissuunnitelman 22.10.2007 pidetyssä kokouksessaan.

2. Edellisen suunnitelman toteutumisen seuranta, kehitysnäkymät ja tavoitteet

Edellisen maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman painopisteinä olivat työllisyyden parantaminen, korkeatasoisen osaamisen kehittäminen, hyvän ja viihtyisän elinympäristön luominen sekä hyvinvointipalveluiden kehittäminen. Työllisyys on maakunnassa parantunut, mihin on pääosin vaikuttanut yleinen voimakas talouskasvu. Osaamisen kehittämisessä on valmistunut suunnitelma Kuopion ja Joensuun yliopistojen liittoutumiselle, sekä Kuopion yliopiston ja Savonia-ammattikorkeakoulun yhteistyölle. Erillisiä merkittäviä hankkeita ovat hammaslääkärikoulutuksen aloittaminen Kuopiossa ja kauppatieteiden tutkinnonanto-oikeuden saaminen eivät ole toteutuneet.

Hyvän elinympäristön luomisessa keskeisenä asioina ovat hyvin toimiva yhteysverkko, viihtyisä elinympäristö ja asumisolosuhteet. Yhteysverkon merkittävin hanke valtatie 5:n parantaminen välillä Päiväranta-Vuorela ei ole käynnistynyt. Muun tieverkon ja erityisesti alemmanasteisen tieverkon kunto ei parane toivotusti, vaan heikkenee edelleen. Rautateiden nopeuksien ja kantavuuksien nosto hidastuu suunnitellusta lähinnä kustannustason nousun johdosta, jolloin joidenkin rakentamishankkeiden toteutusta lykätään. Palveluiden kehittämisessä kuntien suunnitelmat ovat valmistuneet, mutta niiden toteutus siirtyy myöhemmille vuosille.

2.1 TOTSU:n 2007 - 2008 toteutuminen tavoitteiden ja hankkeiden osalta

TOIMINTALINJA 1

Kansainvälisesti kilpailukykyinen yritystoiminta

Selvästi pääosa TL1:n rahoituksesta on tullut EU-ohjelmista. EU:n uuden kilpailukyky- ja työllisyysohjelman hyväksyminen tapahtuu vasta vuoden 2007 lopulla, joten uutta rakennerahasto-ohjelmaa ohjelmaa ei ole päästy vielä täysimääräisesti toteuttamaan. Vuoden 2007 aikana on ollut käytettävissä edellisen ohjelmakauden varoja niin, että hyviä hankkeita on voitu rahoittaa vielä varsin kohtuullisessa mitassa.

TOIMINTALINJA 2

Korkeatasoinen osaaminen, toimiva innovaatioympäristö ja työllisyyden vahvistaminen

Kuopion yliopiston kehittämishankkeista teknisluonnontieteellisen koulutuksen ja tutkimuksen sekä kauppatieteiden koulutuksen vakiinnuttamisessa ei ole onnistuttu. Sen sijaan Itä-Suomen yliopiston perustaminen Kuopion ja Joensuun yliopistoista on toteutumassa, ja teknisluonnontieteellistä koulutusta sekä kauppatieteiden koulutusta vahvistetaan osana Itä-Suomen yliopistohanketta.

TOIMINTALINJA 3

Vetovoimainen elinympäristö ja toimiva infrastruktuuri

EU-varoin toteutettavat Savon radan nopeutustyöt välillä Suonenjoki-Kuopio etenevät suunnitellusti. Sen sijaan useaan otteeseen siirtyneet radan perusparannustyöt kiskojen vaihdon ja tukikerroksen osalta uhkaavat siirtyä ensi vuosikymmenen puolelle. Valtatie 5:n parantaminen välillä Päiväranta-Vuorela ei ole edennyt. Alemman tieverkon kunto heikkenee edelleen kunnostusmäärärahojen vähäisyyden vuoksi. Kuopion matkakeskushankkeen suunnittelu on edennyt ja tavoite on saada suunnittelu valmiiksi vuoden 2008 aikana.

Vesistöjen ja valuma-alueiden sekä pilaantuneiden maa-alueiden kunnostustyöt etenevät määrärahojen puitteissa suunnitellusti.

TOIMINTALINJA 4

Uudistuva hyvinvointiyhteiskunta ja toimivat palvelurakenteet

Kaikki Pohjois-Savon kunnat toimittivat pyydetyt PARAS-lainsäädännön edellyttämät toimeenpanosuunnitelmat elokuun loppuun mennessä SM:lle. Suunnitelmat viittaavat kuntayhteistyön tiivistyvän ja palvelurakenteiden uudistuvan erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla. Kaksi kuntaliitoshanketta (Iisalmi-Sonkajärvi ja Kuopio-Karttula) on selvitysvaiheessa. Ylä-Savossa valmistellaan neljän kunnan (Iisalmi-Kiuruvesi-Vieremä-Sonkajärvi) yhteistä sote-kuntayhtymää. Siilinjärvi, Maaninka ja Nilsiä valmistelevat vastaavaa hanketta ns. isäntäkuntamallilla. Muutamien kuntien suunnitelmat eivät vastaa puitelain terveydenhuollon yhteistoiminta-alueelle asettamaa 20.000 asukkaan väestöpohjaa.

Pohjois-Savosta kahdeksan kuntaa ilmaisee kiinnostuksensa tuottaa perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon palvelut Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin perustettavan perusterveydenhuollon liikelaitoksen avulla. Kunnat tulevat tarvitsemaan lisäresursseja puitelain toimeenpanoon. Resursseja tarvitaan asiantuntijapalvelujen ostoon, ATK-järjestelmien uudistamiseen ja henkilöstön koulutukseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamien kansallisen sosiaalihanke ja kansallisen terveyshankkeen avustuksella on v. 2007 toteutettu tavoitteen mukaisesti mm. maa-

kunnan sosiaalijohdon osaamisen kehittämiseen, vanhuspalvelujen ja ikääntyvien toimintakyvyn kehittämiseen sekä lastensuojelullisiin toimiin, suun terveydenhuollon julkisten palvelujen kehittämiseen (Itä-Suomessa) ja erityisesti tietojärjestelmien kehittämiseen sekä sähköiseen asiointiin liittyviä hankkeita.

Erityisohjelmien ja muiden ohjelmien osuus maakuntaohjelman toteutuksessa

Pohjois-Savon tavoitteet toteuttaa osaamiskeskusohjelmassa maakunnan vahvoja osaamisaloja ovat toteutuneet lähes halutun mukaisesti. Kuopion seutu on vetovastuussa Hyvinvointiklusterissa ja lisäksi mukana HealthBio - Terveiden bioklusterissa, Elintarvikekehityksen klusterissa ja Ympäristöteknologiaklusterissa. Varkauden seutu on liittännäisjäsenenä Tulevaisuuden energiateknologiaklusterissa. Maakunta on hankerahoituksen kautta mukana myös Matkailu- ja elämystuotantoklusterissa sekä asu- misen osaamisklusterissa.

Kaikki Pohjois-Savon kolme aluekeskusohjelmaa jatkavat siten täydennettynä, että Kuopion aluekeskusohjelmassa toteutetaan myös seutukokeilua ja Varkauden aluekeskusohjelma koordinoi erikoistuneiden teollisten seutujen verkostoa. Kolmatta aluekeskusohjelmaa toteutetaan Ylä-Savossa.

Itä-Suomen maakuntien yhteisen Itä-Suomi -ohjelman edistämiseen on palkattu ohjelmajohtaja. Ohjelmassa luotujen ns. makrohankkeiden valmistelu on edennyt. Itä-Suomi -ohjelman toteuttamiseen ei ole saatu erillistä valtion rahoitusta, vaan hankkeita toteutetaan normaalilla kansallisella tai EU:n hankerahoituksella.

Valtion toimintojen alueellistamisesta on tehty esityksiä, mutta vuoden 2007 aikana ei ole tehty uusia ratkaisuja. Mm. hammaslääkärikoulutuksen aloittamisesta Kuopiossa on selvitysmiehen selkeä myönteinen kannanotto, mutta asiasta ei ole tehty vielä lopullisia päätöksiä. Varkauteen sijoittuvan seudullisen yrityspalvelukeskuksen perustamista koskeva sopimus on allekirjoitettu, mutta toiminta käynnistyy vasta loppuvuoden aikana.

Itä-Suomen Innovatiiviset toimet -ohjelmassa kokeillaan hyvinvointipalvelujen järjestämismalleja sekä teknologian testausta.

2.2 Maakunnan kehityksen nykytila ja näkymät vuosiin 2008-2009

Pohjois-Savon väestön vähentyminen on hidastunut vuosina 2005 - 2006 ja hidastuu edelleen v. 2007 (kts. liite 1). Tämä johtuu ensisijaisesti muuttotappion pienenemisestä. Luonnollinen väestömuutos sen sijaan on negatiivinen ja kehitys jatkuu samanlaisena johtuen maakunnan väestön ikärakenteesta. Maakunnan väestö vanhenee etenkin keskuskaupunkien ulkopuolella, mikä näkyy näiden alueiden voimakkaasti vähenevänä väestön määränä.

Työllisyyden kehitys on ollut hyvä ja työttömyys on vähentynyt tavoitteiden mukaisesti. Edelleen kuitenkin työttömyysaste on maakunnassa 9,8 %, mikä on selkeästi korkeampi kuin valtakunnassa keskimäärin (7,7 %). Käynnistyneen rakennerahastokauden EAKR-toimenpiteillä tavoitellaan maakuntaan 4 777 uutta työpaikkaa vahvistamalla yritystoimintaa, yritysten liiketoimintaosaamista ja verkottumista sekä parantamalla maakunnan innovaatorakenteita ja yritysten toimintaympäristöä. Kansallisten toimenpiteiden ohella ESR-koulutustoimenpitein vahvistetaan työntekijöiden osaamista ja koulutetaan väestöä elinkeinoelämän tarvitsemille aloille.

Pohjois-Savon arvonlisäyksen kasvu on vastannut 2000-luvun alussa suunnilleen valtakunnan keskiarvoa. Samoin yritysten liikevaihto on kasvanut ja saavuttanut liki koko maan keskimääräisen kasvuvauhdin. Kasvun vetureina ovat olleet koneet, kulkuneuvot, tietojen käsittely ja muut liike-elämän palvelut sekä liikenne, mekaaninen puu ja kustantaminen.

Sekä yritysten kokonaismäärä että uusien yritysten perustaminen ovat Pohjois-Savossa suhteellisesti alemmalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin. Tavoitteena on kasvattaa olemassa olevien yritysten kilpailukykyä sekä lisätä uusien yritysten perustamista kansallisin ja EU-rakennerahasto-varoin.

3. Maakuntaohjelman toteuttaminen 2008 - 2009

3.1 Toiminnan painopisteet ja keskeiset hankkeet maakuntaohjelman toimintalinjoilla

Maakuntaohjelmassa Pohjois-Savon kehittämisen strategiset peruslinjaukset ovat seuraavat:

- elinkeinojen ja yritystoiminnan vahvistaminen ja kilpailukyvyyn parantaminen
- työvoiman saatavuuden varmistaminen
- maakunnan keskeisten osaamisalueiden ja -keskittymien edelleen vahvistaminen
- maakunnan saavutettavuuden parantaminen
- hyvän ympäristön turvaaminen
- alueen omien, uusiutuvien energialähteiden käytön vahvistaminen (erityisesti puu, turve ja peltoenergia)
- hyvinvointipalvelujen turvaaminen ja palvelurakenteen uudistaminen.

Edellä mainittujen strategisten painopisteiden pohjalta on määritelty maakuntaohjelman toimintalinjat ja niiden sisältö.

Vuosina 2008 ja 2009 toteutettavat kehittämistoimenpiteet eri toimintalinjoilla painottuvat seuraavasti:

TOIMINTALINJA 1

Kansainvälisesti kilpailukykyinen yritystoiminta

TL1 käsittää suoraan yrityksiin kohdistuvat toimenpiteet, joista tärkeimpiä ovat yritystu-
et. Toimenpiteitä rahoittavat viranomaiset ovat: Pohjois-Savon TE-keskus (KTM, MMM), TEKES, Finnvera Oyj sekä Pohjois-Savon liitto. Toimenpiteet kohdistuvat sekä toimivien yritysten kilpailukyvyyn vahvistamiseen että uuden yritystoiminnan käynnistämiseen. Kohderyhmänä toimivissa yrityksissä on kasvukykyiset ja -haluiset yritykset ja yritysryppäät.

Yritystoiminnan kehittämisen painopisteitä ovat:

- yritysten innovaatio- ja t&k-toiminnan vahvistaminen sekä tuotantoteknologian kehittäminen,
- yritysten kansainvälistymisen edistäminen,
- yritysverkostojen syntyminen ja vahvistaminen sekä
- uuden yritystoiminnan syntyminen.

Painopisteitä toteutetaan koko maakuntaohjelman ohjelmakauden, mutta lähivuosina hankkeiden valintakriteereissä painotetaan, maakunnan korkean työttömyyden poistamiseksi, suoraan työllisyyttä edistäviä hankkeita. Painopisteiden edelleen fokuoimiseksi myös TL1:llä huomioidaan erityisesti EAKR-ohjelman toteutuksessa Pohjois-Savossa valittua ns. teema-ajattelua, joka on esitelty tarkemmin TL2:n yhteydessä. Uuden yritystoiminnan osalta aikaisempaa enemmän kiinnitetään huomiota palveluyrittäjyyden edistämiseen, erityisinä painopisteinä hoivayrittäjyys sekä matkailu.

Maaseudun yritystoiminnan vahvistamisessa painopisteet ovat perinteisen maatalouden kehittäminen mahdollisimman vahvaksi ja kilpailukykyiseksi sekä maaseudun elinkeinopohjan monipuolistaminen tukemalla maaseudun uutta yritystoimintaa.

TL1:n toimenpiteiden rahoitus kytkeytyy vahvasti Itä-Suomen EAKR-ohjelmaan. Tämän lisäksi maaseutualueille sijoituvia yrityshankkeita rahoitetaan EU:n maaseutuohjelmasta. Kalatalouteen liittyviä hankkeita on mahdollista rahoittaa kalatalousrahaston rahoituksella, jonka ohjelma on valtakunnallinen maaseutuohjelman tapaan.

Yritysten teknologia- ja innovaatiohankkeiden rahoitukseen on käytettävissä myös TEKES:n kansallista rahoitusta. TEKES:n myöntämän EAKR-rahoituksen rooli on Pohjois-Savossa merkittävä, sillä sen avulla pystytään madaltamaan maakunnan yritysten kynnystä osallistua kansallisella rahoituksella toteutettaviin laajempiin, myös kansainvälisiin hankkeisiin. ESR-rahoituksen osuus TL1:n tavoitteissa on merkittävä erityisesti uusien yritysten perustamisessa sekä työvoiman saatavuuden turvaamisessa.

Ohjelmaa toteuttavat keskeiset hankkeet ja hankekokonaisuudet:

- yritysten omat sekä yritysverkostojen kehittämis- ja investointihankkeet
- yritystoiminnan käynnistämistä edistävät hankkeet

TOIMINTALINJA 2

Korkeatasoinen osaaminen, toimiva innovaatioympäristö ja työllisyyden vahvistaminen

Korkeatasoinen osaaminen ja sen paikallinen hyödyntäminen ovat Pohjois-Savon hyvinvoinnin, vetovoiman ja kilpailukyvyn avaintekijöitä. Korkeatasoisen koulutuksen ohella vahvalla tutkimus- ja kehitystoiminnalla sekä toimivilla innovaatorakenteilla on suuri merkitys uuden liiketoiminnan synnyttäjänä sekä olemassa olevan vahvistajana.

Keskeisiä painopisteitä ovat:

- tutkimus- ja kehittämistoimintaa tukevien rakenteiden ja palvelujen vahvistaminen sekä hyödyntäminen yritystoiminnan käyttöön painopistealoilla
- oppilaitosten ja elinkeinoelämän välisen yhteistyön tiivistäminen koulutuksen suunnittelussa ja järjestämisessä, laadukkaan työvoiman saannin turvaaminen
- lähtökohtana osaavan työvoiman turvaamisessa myös pidemmällä aikavälillä on kehittää työmarkkinoiden toimivuutta ja vastata työpaikkarakenteissa, työn organisoimisessa ja työn johtamisen tavoissa sekä ammattitaitovaatimuksissa tapahtuviin muutoksiin.

Teemat

Erityisesti yritysten t&k-toimintojen sekä tutkimus- ja innovaatioympäristöjen vahvistamisessa keskeinen rahoituslähde ovat EU-ohjelmat (sekä EAKR että ESR). Rahoituksen vaikuttavuuden lisäämiseksi tullaan EAKR- ja ESR-toimenpideohjelmissa toteuttamaan ns. teemahaku. Teemat on valittu maakuntaohjelman pohjalta ja ne ovat seuraavat: **energia- ja ympäristöteknologia, teknologiateollisuuden uudet suunnittelu- ja tuotantomenetelmät, mittaus- ja sensoriteknikka, hyvinvointialan tuotteiden ja palvelujen kaupallistaminen sekä hoito- ja hoivapalvelujen kehittäminen**. Teemojen toteuttamiseksi ja kehittämishankkeiden suuntaamiseksi tullaan laatimaan kutakin teemaa koskeva kehittämisohjelma. Teemoihin liittyviin kehittämishankkeisiin suunnataan vähintään 65 % EAKR-ohjelman TL2:n rahoituksesta. Myös EAKR-toimenpideohjelman muiden toimintalinjojen samoin kuin ESR-toimenpideohjelman toimenpiteillä tuetaan soveltuvin osin valittuja teemoja.

Ohjelmaa toteuttavat keskeiset hankkeet ja hankekokonaisuudet:

- Valittujen elinkeinopoliittisten teemojen mukaisesti tuetaan yrityksiä palvelevia innovaatorakenteita sekä yritysten verkostoitumista
- Kansainvälisiä yrityksiä palvelevan t&k-toimintaympäristön kehittäminen, tavoitteena yritysten toimintojen siirtäminen Pohjois-Savoon
- T&k-toimintaa palvelevien rakenteiden tehokas hyödyntäminen (mm. laboratoriot)
- Yritys-Suomi-hankkeen toteuttaminen maakunnan omien linjausten pohjalta
- Mikro- ja pk-yritystoimintaa palvelevien oppimisympäristöjen rakentaminen
- Osaamiskeskusohjelmien kärkihankkeet
- Yritysten ja tutkimuslaitosten tutkimusinfra vahvistaminen valituille painopistealoille
- Turvallisuusalan koulutuksen ja osaamisen keskittymän vahvistaminen Pohjois-Savossa
- Kuopion yliopiston koulutustarjonnan laajentaminen ja vakiinnuttaminen Itä-Suomen kannalta keskeisille aloille (hammaslääkärikoulutus, kauppatieteet)
- Maakunnallinen koulutuspalvelujen ohjaus ennakointityötä hyödyntäen
- Osaavan työvoiman saatavuutta tukevat hankkeet
- Pk-yritysten johdon ja henkilöstön osaamista vahvistavat koulutushankkeet
- Yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevat koulutushankkeet
- Alkavien yritysten liiketoimintaosaamisen vahvistaminen
- Välityömarkkinoiden rakentamiseen tähtäävät hankkeet
- Monikulttuurisen työ- ja opiskeluympäristön kehittäminen

TOIMINTALINJA 3

Vetovoimainen elinympäristö ja toimiva infrastruktuuri

Keskeiset painopisteet maakuntaohjelman mukaan:

Toimintalinja liittyy elinkeinoelämän ja väestön toimintaympäristön kehittämiseen. Tavoitteena ovat hyvin toimiva yhteysverkko, hyvä ja viihtyisä elinympäristö ja asumisolosuhteet sekä varma ja kustannuksiltaan kohtuullinen energiahuolto.

Yhteysverkon osalta painopisteitä ovat eri liikennemuotojen yhteistyön ja keskinäisen logistiikan kehittäminen, joukkoliikenteen kehittäminen ja palvelujen perustason säilyttäminen myös maaseutualueella sekä liikenneturvallisuuden parantaminen. Eri liikennemuotoihin liittyviä verkkoja kehitetään sekä väestön että maakunnan elinkeinoelämän tarpeiden pohjalta. Maaseudun asukkaiden ja mm. raaka-ainehuollon kannalta keskeistä on alemman tieverkon kunnosta huolehtiminen.

Ympäristön hoidon keskeiset hankkeet kohdistuvat vesistöjen ja valuma-alueiden kunnostukseen ja vesihuollon parantamiseen ja pilaantuneiden maa-alueiden kunnostukseen pohjavesialueilla. Lisäksi tuetaan jätehuoltoa, retkeilyreittien rakentamista, kulttuuriympäristön hoitoa ja luonnonsuojelualueiden toteuttamista.

Asumisessa painopiste on riittävän ja vetovoimaisen uustuotannon ohella asuntokannan korjaustoiminnan lisääminen huomioiden myös erityisryhmien tarpeet sekä asuinalueiden ja maaseudun kylien viihtyvyyden parantaminen. Asumisen ja rakentamisen kehitystoimintaa linkitetään maakunnan terveys- ja ympäristöosaamiseen. Vapaa-ajan asumista sekä käyttöajan lisäämistä edistetään yhtenä tärkeänä maaseudun kehittämisen osa-alueena.

Asumisen kehittämistoimenpiteitä ja rahoitusta tulee suuntaamaan syksyn 2007 aikana laadittava maan hallituksen asuntopoliittinen ohjelma vuosille 2007 - 2010 samoin kuin OSKE-ohjelmaan sisältyvä asumisklusteri, johon Kuopion teknologiakeskus Teknia Oy liittyy terveysosaamisen yhteistyötahona.

Energiahuollon osalta toimintojen painopiste kohdistuu bioenergian ja muun uusiutuvan energian käytön lisäämiseen. EU-ohjelmien toteutuksessa bioenergia on valittu yhdeksi kehittämisteemaksi. Sektorin kokonaisvaltaiseksi kehittämiseksi laaditaan syksyllä 2007 kehittämissuunnitelma, joka toimii perustana mm. hankerahoituksen suuntaamiselle.

Ohjelmaa toteuttavat keskeiset hankkeet ja hankekokonaisuudet:

- Pohjois-Savon resurssitarpeiltaan suurimmat yhteysverkko hankkeet liittyvät tie- ja rataverkon kehittämiseen - erityisesti VT5 ja Savonrata - sekä niiden solmukohtien eli tavaraliikenteen logistiikka-alueiden ja henkilöliikennettä palvelevien matkakeskusten toteuttamiseen. Kuopion lentoasemaa kehitetään Itä-Suomen pääliikennekenttänä sekä Itä-Suomen matkailua palvelevana charter-liikenteen keskuksena. Joukkoliikenteessä toimenpiteet kohdistuvat laatukäytävien kehittämiseen sekä kutsuliikennetoiminnan laajentamiseen koskemaan mm. liitännäliikennettä.
- Ympäristönhoidon keskeiset hankkeet:
 - vesihuolto: Leppävirta-Varkaus -siirtoviemäri ja -yhdysvesijohto, budjettihanke 2009 9,5 M€, valtion osuus 40 %.
 - vesihuolto: Tuusjärvi-Könönkangas-Kaavi-Rajasalmi raaka- ja yhdysvesijohto, budjettihanke 2009, 1,8 M€, valtion osuus 40 %.
 - vesihuolto: Säviä-Keitele -yhdysvesijohto ja alueen runkoviemäri, v. 2008 1,1 M€, valtion osuus 40 %.
 - vesistöjen ja valuma-alueiden kunnostus: Sukevanjärven ja Pieniveden kunnostus v.2008 0,35 M€, josta valtion osuus 50 %.
 - vesistöjen käyttökelpoisuuden parantaminen: Keyritynjärven kunnostus v. 2008 0,51 M€, josta valtion osuus 50 %
- Asumisen ja rakentamisen terveyteen, turvallisuuteen ja teknologian uudistamiseen tähtäävät hankkeet sekä asumisen tutkimusohjelma 2005 - 2009/2010 (Kuopion yliopisto, YM, Kuopion kaupunki, Pohjois-Savon liitto).
- Energiahuollon osalta toteutetaan energia-temaohjelmaa sekä hankkeiden että muun toiminnan kautta. Investointihankkeet painottuvat ensisijaisesti lämpölaitosten muuttamiseen öljyltä bioenergiapohjaiseksi ja ne sijoittuvat eri puolille maakuntaa.

Toimintalinjan 3 kehittämistoimenpiteitä rahoittavat pääasiassa seuraavat viranomaiset: Ilmailulaitos, Liikenne- ja viestintäministeriö, Merenkululaitos, Ratahallintokeskus, Tiehallinto, Pohjois-Savon ympäristökeskus (YM, MMM, TM), Itä-Suomen lääninhallitus (STM), Sosiaali- ja terveysministeriö, Valtion asuntorahasto ARA, Pohjois-Savon TE-keskus (TM, MMM, KTM), TEKES ja Pohjois-Savon liitto.

TOIMINTALINJA 4

Uudistuva hyvinvointiyhteiskunta ja toimivat palvelurakenteet

Maakunnan vetovoiman kannalta toimivat hyvinvointipalvelut ovat nousseet entistä tärkeämmiksi. Mm. väestörakenteen muutokset, väestön keskittyminen sekä kuntien heikentynyt taloustilanne edellyttävät palvelujen järjestämiseen liittyvien rakenteiden uudistumista sekä kuntien yhteistyön tiivistämistä palvelujen tuottamisessa. Tässä tarkoituksessa sisäasiainministeriön johdolla on käynnissä valtakunnallinen kunta- ja palvelurakennemuutostyö, PARAS-hanke. Pohjois-Savossa palvelurakenteen uudistamista on tarkasteltu sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä opetustoimen osalta. Kunnat ovat toimittaneet elokuun 2007 loppuun mennessä PARAS-hankkeen edellyttämät selvitykset ja toimeenpanosuunnitelmat sisäasiainministeriölle. Valtioneuvosto antaa syksyn 2007 aikana palautteen annetuista suunnitelmista.

Keskeiset painopisteet maakuntaohjelman mukaan:

- PARAS-hankkeen toteutus sitä ohjaavan puitelain linjausten mukaisesti Pohjois-Savossa.
- Sosiaali- ja terveystalouden sisällöllisen kehittämisen osalta painopisteitä ovat terveyttä ylläpitävien ja ongelmia ehkäisevien toimien vaikuttava hyvinvointipalvelujen kysynnän kasvun hillitsemiseen ja terveyden edistämiseen.
- Toteutetaan osaltaan valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissuunnitelmaa samoin kuin valtakunnallisia politiikkaohjelmia.
- Hyvinvointiyrittäjyyttä edistetään osana palvelujärjestelmää.
- Vahvistetaan alan tutkimus- ja kehitystoimintaa mm. Kuopio Welfare Research Centeriin liittyen.
- Hyvinvointipalvelujen sisäinen kehittäminen kytketään entistä vahvemmin Kuopion yliopiston ja Savonia-ammattikorkeakoulun alaan liittyvään osaamiseen.

Itä-Suomen EAKR-toimenpideohjelmaan 2007 - 2013 sisältyy toimintalinjalle 3 ns. eksperimentaatio-osa, joka mahdollistaa EU-rahoituksen käytön Itä-Suomen palvelujärjestelmien kehittämiseen.

Ohjelmaa toteuttavat keskeiset hankkeet ja hankekokonaisuudet:

- Valtakunnallisen PARAS-hankkeen toteutus Pohjois-Savossa.
- Uusien tuotantotapojen kehittämiseen ja uusimpien teknologioiden hyödyntämiseen palvelutuotannossa hyödyntäen maakunnan vahvaa hyvinvointialan osaamista.
- Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön osaamisen ja riittävyyden turvaaminen (erityinen haaste alan henkilöstön ikärakenteeseen liittyen).
- Terveyden edistämiseen ja sairauksien ennalta ehkäisyyn liittyvät hankkeet: tiedonvälitys, koulutus ja neuvonta.
- Teknologiapainotteista kehittämistä toteutetaan mm. osaamiskeskusohjelman hyvinvointiklusteri- ja HealthBIO-osioiden sekä Tekesin Finnwell-ohjelmaan liittyen.
- Uudistetaan julkisia sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmiä.
- Palvelurakennuskantaa ajanmukaistetaan mm. korjausinvestoinnein.
- Vajaakuntoisten sekä muiden erityisryhmien työllistymistä ja työolosuhteita parantavat hankkeet.

Toimintalinjan 4 kehittämistoimenpiteitä pääasiassa rahoittavat viranomaiset:

Itä-Suomen lääninhallitus (STM, OPM), Pohjois-Savon TE-keskus (KTM, TM), TEKES, Pohjois-Savon liitto.

3.2 Erityisohjelmien ja muiden ohjelmien osuus maakuntaohjelman toteutuksessa

Uudet ohjelmakaudet sekä EU-ohjelmien että kansallisten erityisohjelmien (osaamiskeskusohjelmat, aluekeskusohjelmat, maaseudun sekä saariston kehittämissuunnitelmat) osalta käynnistyivät vuoden 2007 alusta. Kaikki alueelliset erityisohjelmat samoin kuin EU:n alueelliset rakennerahasto-ohjelmat perustuvat maakuntaohjelmassa määriteltyyn maakunnan kehittämisen perusstrategiaan. Myös valtakunnallisten kehittämissuunnitelmien strategialinjaukset ovat yhdensuuntaiset maakuntaohjelman kanssa. Näin em. ohjelmien toteuttaminen hankkeiden kautta edistää maakuntaohjelman toteutusta.

Erityisen tärkeitä maakuntaohjelman tavoitteiden toteuttamisessa ovat **EU-ohjelmat**, joiden kautta saatava rahoitus on tärkeä osa maakunnan kehittämissuunnitelmasta. Pohjois-Savossa on käytettävissä v. 2008 EAKR-rahoitusta yhteensä 21,7 M€ sekä ESR-rahoitusta 12,5 M€. Kansallinen julkinen rahoitus mukaan lukien hankkeisiin on käytettävissä EAKR- ja ESR-ohjelmissa Pohjois-Savossa v. 2008 yhteensä 60,9 M€. Taso säilyy v. 2009 lähes samansuuruisena. Yhteiseen strategiaan perustuen sekä EAKR- että ESR-ohjelmien resurssipainotus tähtää ensisijaisesti yritystoiminnan vahvistamiseen ja siihen liittyvään toimintaympäristön parantamiseen.

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2007 - 2013 Pohjois-Savoon suuntautuu TL1:llä ("Maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen") sekä TL3:llä ("Maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen") yhteensä 39,1 M€ eli vuosina 2008 - 2009 aikana n. 13 M€.

Pääpaino rahoituksessa tulee olemaan yritysrahoituksessa, jonka osuus on n. 60 %. Kehittämisrahoitus suunnataan kehittämis- ja koulutushankkeisiin. Maaseudun "ruohonjuuritason" pienempiin kehittämishankkeisiin on lisäksi käytettävissä Leader-rahastusta vv. 2008 - 2009 yhteensä n. 3,2 M€.

Valtioneuvosto hyväksyi 7.12.2006 **osaamiskeskusohjelmaan** kaudelle 2007 - 2013 tulevat osaamisklusterit sekä niitä toteuttavat osaamiskeskukset. Pohjois-Savon osuutta uusissa osaamiskeskusohjelmissa on kuvattu sivulla 8. Nimetyt em. osaamisklusterit ovat Pohjois-Savon maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisia painopistealoja.

Pohjois-Savossa **aluekeskusohjelma-alueina** jatkavat kaudella 2007 - 2010 Kuopion, Iisalmen ja Varkauden seudut. **Itä-Suomi-ohjelma** on Itä-Suomen viiden maakunnan yhteinen strategiaohjelma. Ohjelmaa toteutetaan ns. makrohankkeilla, joiden valmistelytyö on käynnissä. Lähtökohtana on, että Itä-Suomi-ohjelmaan liittyvät hankkeet tulee toteuttaa pääosin kansallisella rahoituksella.

3.3 Alueellistamisen tavoitteet Pohjois-Savossa

Pohjois-Savoon esitetään alueellistettavaksi sellaisia toimintoja, jotka hyödyntävät ja vahvistavat maakunnassa jo olevaa osaamista. Tällaista osaamista on Kuopiossa mm. Kuopion yliopistossa, Savonia-ammattikorkeakoulussa, Pelastusopistossa, Kuopion Teknologiakeskus Teknia Oy:ssä, VTT:n, GTK:n ja KTL:n toimipisteissä sekä alueen yrityksissä. Kuopioon esitettävät toimet kytkeytyvät teemoihin turvallisuus ja hyvinvointi. Iisalmissa puolestaan erityisesti yrityksissä on osaamista ajoneuvovarustelussa ja puhelinpalveluiden järjestämisessä, ja Varkaudessa on prosessiteollisuuteen ja energiateknologiaan liittyvää osaamista. Alueellistamisella voidaan edistää tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa nopeampaan kasvuun kyseisillä painopistealoilla Pohjois-Savossa. Alueellistettavat toiminnot on esitetty toteuttamissuunnitelman hallinnonaloittaisilla sivuilla.

3.4 Toimenpiteiden vaikutukset

Yhteenveto arvioiduista suunnitelmatasoisista vaikutuksista toimintalinjoittain

Toimintalinja	Sosiaaliset vaikutukset	Ekologiset vaikutukset	Taloudelliset vaikutukset	Kulttuuriset vaikutukset
1. Kansainvälisesti kilpailukykyinen yritystoiminta	+	+	++	0
2. Korkeatasoinen osaaminen, toimiva innovaatioympäristö ja työllisyyden vahvistaminen	++	+	++	0
3. Vetovoimainen elinympäristö ja toimiva infrastruktuuri	++	++	+	+
4. Uudistuva hyvinvointiyhteiskunta ja toimivat palvelurakenteet	++	+	+	+

++ = merkittäviä positiivisia vaikutuksia

+ = positiivisia vaikutuksia

0 = ei merkittäviä välittömiä vaikutuksia

- = negatiivisia vaikutuksia

-- = merkittäviä negatiivisia vaikutuksia

Tarkemmin maakuntaohjelman arvioidut vaikutukset on esitetty liitteessä 2. Hankkeiden osalta niiden vaikutukset arvioidaan erikseen kunkin hankkeen toteutusprosessin yhteydessä noudattaen tarvittaessa lakisääteistä ympäristövaikutusten arviointimenetelyä.

Tarkasteltaessa ohjelman **vaikutuksia maakunnan eri alueilla** tarkastelunäkökulma on ensisijassa aluetaloudellinen vaikuttavuus. Aluekeskusohjelmat ja seudulliset osaamiskeskittymät aktivoivat osaltaan erilaisia kehittämistoimia alueillaan, joskin Kuopioon sijoittuvat hankkeet ovat edelleen merkittävimpiä. Tärkeimpiä niistä ovat yliopiston kehittäminen, erityisesti kauppatieteellisen koulutuksen vakiinnuttaminen ja vahvistaminen, ammattikorkeakoulun kehittämishankkeet sekä Kuopion seudun osaamiskeskittymän vahvistamiseen tähtäävät hankkeet. Näiden hankkeiden vaikutukset ovat kuitenkin maakunnallisia ja vahvistavat innovaatorakenteita sekä yritystoiminnan kehitysedellytyksiä parantaen samalla väestön hyvinvointia koko maakunnassa.

EU:n maaseutuohjelmassa 2007 - 2013 on useita piirteitä, jotka mahdollistavat aikaisempaa paremmin maaseudun kehittämistoimien kokonaisvaltaista toteutusta. Tällaisia ovat mm. tilasidonaisuuden poistuminen yrityshankkeissa, maaseutualueiden laajempi rajaus sekä tuettavien yritysten kokorajan kasvaminen kymmeneen työntekijään. Maaseutuohjelman ja EAKR-ohjelman välinen työnjako erityisesti yritystoiminnan kehittämisen osalta määritellään maakunnan yhteistyöasiakirjassa.

4. Toteuttaminen hallinnonaloittain

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

Vuotta 2008 koskevat neuvottelukysymykset

1. Varkauden teollisuuden ja työmarkkinoiden rakennemuutoksen tasoittaminen: Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (mom. 32.30.45)

Perustelu:

Varkauden kaupunkia on esitetty syksyllä 2007 rakennemuutosalueeksi. Varkaudessa teollisuuden työpaikat ovat vuodesta 2000 lähtien vähentyneet lähes 1000:lla metsä- ja sähköteknisessä teollisuudessa ja konepajoissa. 100 henkilöä lomautetaan kuluvan syksyn aikana. Kaupungin työttömyys on keskimääräistä suurempi, erityisen vaikea työllisyystilanne on naisilla ja pitkäaikaistyöttömillä. Kaupungin väestörakenne on vääristynyt työikäisten naisten poismuuton ja työpaikkojen puuttumisen vuoksi. Menestyvillä yrityksillä on ajoittain ollut vaikeuksia saada työntekijöitä mm. naistyöpaikkojen puuttumisen vuoksi.

Varkaudessa on useita suuria investointihankkeita, joilla rakennetaan lisää toimitilaa yrityksille, aloitetaan bioenergian raaka-aineiden tuotantoa sekä lämpö- ja sähköenergian tuotantoa sekä kehitetään ja valmistetaan uutta energiateknologiaa.

Esitys:

Varkauden teollisuuden ja työmarkkinoiden rakennemuutoksen tasoittaminen esitetään jo tiedossa olevien investointihankkeiden rahoittamiseen momentille 32.30.45 "yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen" vuoden 2007 lisätalousarvioon 3 M€ ja vuoden 2008 talousarvioon 3 M€ erillistä lisärahoitusta.

2. Kuljetusten tukeminen Pohjois-Savossa: Tukikriteerien tarkistaminen

Perustelu:

Laki kuljetusten alueellisesta tukemisesta on voimassa vuoden 2007 loppuun. Hallitusohjelmassa vuosille 2007-2011 todetaan, että alueellista kuljetustukea jatketaan.

Kuljetustuen maksaminen EY:n valtioneuvoston päätösten osalta perustuu komission alueellisia valtiontukia koskeviin suuntaviivoihin vuosille 2007-2013 (2006/C 54/08). Niiden mukaan kuljetustukea voidaan maksaa NUTS III -tasolla eli maakuntatasolla alueille, joiden väestötiheys on alle 12,5 asukasta neliökilometrillä. Lisäksi on edellytetty sitä, että kuljetustukeen oikeuttavan alueen tulee kuulua kansalliseen kehitysalueeseen.

Koska Pohjois-Savon väestötiheys maapinta-alaa kohden laskettuna ylittää 12,5 asukasta neliökilometrillä, on kuljetustuki Pohjois-Savon osalta maksettu de minimis -tukena eli ns. vähämerkityksisenä tukena, kun Pohjois-Savo tuli uudestaan tuen piiriin v. 2004. Tämä on rajoittanut merkittävästi tuen käyttöä. Vesistöjen huomiotta jättäminen ei ole missään tapauksessa perusteltua, sillä alueen runsas vesistöisyys tieverkon ja kuljetusten näkökulmasta on vaikeuttava ja kustannuksia lisäävä tekijä. Mikäli kriteerinä käytetään kokonaispinta-alaa, Pohjois-Savon asukastiheydeksi muodostuu 12,2 asukasta neliökilometriä kohti eli komission asettama kuljetustuen kriteeri täyttyy.

Esitys:

Uutta alueellista tukijärjestelmää kehitettäessä Pohjois-Savon asema kuljetustukeen oikeuttavana alueena tulee säilyttää. Perustana asukastiheyttä laskettaessa tulee käyttää maapinta-alan sijasta alueen runsaan vesistöisyyden huomioivaa kokonaispinta-alaa.

3. Resurssivahvistus Pohjois-Savon TE-keskuksen teknologian kehittämisosastolle - turvateknologian asiantuntija

Perustelu:

Pohjois-Savoon on muodostunut valtakunnallista kärkeä edustava turvallisuusalan osaamiskeskittymä. Alan osaamista on mm. Kuopion yliopistossa, Savonia-ammattikorkeakoulussa, Pelastusopistossa, VTT:n ja KTL:n toimipisteissä, Kuopion teknologiakeskus Teknia Oy:ssä sekä alan yrityksissä. Pelas-

tusopistossa on käynnistymässä v. 2007 aikana kriisinhallintakeskus, mikä kouluttaa asiantuntijoita kansainvälisiin siviilikriisinhallintatehtäviin. Koulutuksen lisäksi käynnistetään siviilikriisinhallintaan liittyvää tutkimusta sisältäen sekä yhteiskuntatieteellistä että teknistä tutkimusta. Tältä osin toiminta liittyy vahvasti Kuopion yliopiston, Savonia-ammattikorkeakoulun, Tekesin ja Teknian osaamisiin mm. ympäristöturvallisuudessa, ilmastokysymyksissä, vesikysymyksissä ja suojelukoulutuksessa. Teknologinen tutkimus linkittyy paikallisiin yrityksiin ja mahdollisiin tuotekehityskonseptteihin, mitkä samalla voivat johtaa uuteen tuotantoon. Turvallisuusalan vahvistamista koskevia esityksiä sisältyy myös OPM:n ja SM:n hallinnonaloille.

Esitys:

Alan osaamista tulee edelleen vahvistaa Kuopiossa lisäämällä TE-keskuksen teknologian kehittämisosaston resursseja turvateknologian asiantuntijalla.

Lisäksi esitetään, että KTM tukisi osaltaan Pohjois-Savon turvallisuusalan vahvistamiseen liittyviä esityksiä myös OPM:n ja SM:n hallinnonalojen osalta.

4. Yksinyrittäjän tukikokeilun laajentaminen

- mahdollinen yhteisneuvottelu/Itä-Suomi

Perustelu:

Yksinyrittäjä -tuella edistetään yksinyrittäjän ensimmäisen työntekijän palkkaamista myöntämällä yksinyrittäjille avustusta palkkamenoihin. Pohjois-Savosta v. 2007 tuen piirissä on ainoastaan Rautavaaran kunta. Valtakunnallista kokeilua laajennetaan v. 2008 erikseen nimettävälle paikkakunnille paikallisen rakennemuutoksen tai muuten vaikeassa kehitysvaiheessa oleville alueille.

Esitys:

Pohjois-Savossa tukialuetta tulee laajentaa Rautavaaran lisäksi muihin pieniin, maakunnan reuna-alueen, rakenteellisista kehitysongelmista kärsiviin kuntiin kuten Vesanto, Tervo, Tuusniemi ja Kaavi.

5. VTT:n paloturvatestausten siirtäminen Kuopioon

Perustelu:

Pelastusopiston yhteyteen on mahdollista ja tarkoituksenmukaista koota turvallisuuteen, vartiointiin ja pelastukseen liittyviä toimintoja. Kuopiossa on Pohjoismaiden suurin lasikuituveneiden valmistaja Bella ja sen ympärillä oleva laaja osatoimittajien verkosto. Bella käyttää jo nyt suurimman osan VTT:n veneiden testauslaboratorion palveluista, joten testauslaboratorion siirto lähentäisi palvelun ja suurimman käyttäjän yhteyttä. Siirtäminen tukee SM:n alaista turvallisuusalan tekniikan kokonaisuutta.

Esitys:

VTT:n turvatestaustalaboratorio tulee siirtää Kuopioon.

6. Tuoteturvakeskuksen (TUKES) osatoimintojen siirto Varkauteen

Perustelu:

TUKESin siirto tukisi alueen prosessi- ja energiateollisuuden toimintaa ja hyödyntäisi mm. Itä-Suomen yliopistoyhteistyösopimuksen mukaisesti yliopistojen tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoimintaa.

Esitys:

TUKESin osatoimintoja tulee siirtää Varkauteen.

Yhteenveto neuvoteltaviksi esitettävistä määrärahaesityksistä (milj.€)

Momentti:		TA 2007	TAE 2008	S 2009	S 2010	S 2011	S 2012
32.30.44	Alueellinen kuljetustuki	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen	3,07	3,5	0,5	0,5	0,5	0,5

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Vuotta 2008 koskevat neuvottelukysymykset

1. Valtatien 5 parantaminen välillä Lusi - Iisalmi

- ylitysmäärällinen neuvottelu, Etelä-Savo - Pohjois-Savo

Toimivat liikenneyhteydet ja tehokas logistiikka ovat elinkeinoelämän sijoittumisen ja kilpailukykyyn kannalta keskeisiä tekijöitä. Yleiseurooppalaiseen TEN -liikenneverkkoon ja valtakunnalliseen runkoverkkoon kuuluva valtatie 5 on koko itäisen Suomen kehityskäytävä. Valtatien 5 kehittämisellä tasataan parhaiten Itä-Suomen maantieteellisen sijainnin aiheuttamia kilpailuhaittoja ja tuetaan koko itäisen Suomen aluekehitystä

VT5 Lusi - Mikkeli, puuttuvat perusparannustyöt, 35 M€

(hanke sijaitsee Etelä-Savon puolella, kts. Etelä-Savon toteuttamissuunnitelma)

- ylitysmäärällinen

Esitys: Hanke käynnistetään vuonna 2008 eduskunnan päätöksen mukaisesti

VT5 parantaminen välillä Päiväranta - Vuorela, 79 M€

(sisältää tieyhteyden parantamisen Kuopion lentoasemalle)

Perustelut:

Päiväranta-Vuorela välillä on liikennemäärä lähes 30000 autoa vuorokaudessa nousten kesäisin 35000:een. Nykyinen tie on moottoritieosuuksien välissä oleva sekaliikennetie, jonka molemmiin puoliin on pitkä moottoritiejakso. Tieosan poikkeava luonne, suuri liikennemäärä, kapeus, hidas liikenne ja avattavat sillat lisäävät onnettomuusrisiä. Tiejakson onnettomuustiheys on tiepiirin korkein.

Häiriötilanteissa, esimerkiksi liikenneonnettomuudessa, Kallansiltojen kohta on äärimmäisen ongelmallinen. Rinnakkaistie puuttuu ja liikenne joudutaan tien mennessä kokonaan poikki ohjaamaan Vehmersalmen tai Maaningan kautta. Kiertotieyhteydet ovat matkakohteesta riippuen 60 – 100 km pidempiä kuin yhteys valtatieen kautta. Rinnakkaistien puutteesta ja avattavista silloista aiheutuu haittaa etenkin hälytysajoneuvoliikenteelle. Rakentamalla rinnakkaistie, saadaan liikenne sujumaan myös häiriötilanteissa, mikä parantaa yleistä turvallisuutta.

Kallansiltojen nostokoneiston loppuun kulumisesta johtuen silta jumiutuu aika ajoin pystyasentoon. Viimeksi näin tapahtui 3.8.2007. Tässä tilanteessa suuronnettomuuden tapahtuminen jossakin ko. tieosuuden varassa olevista tehdas- ym kohteista saisi aikaan katastrofin. Päiväranta-Vuorela tieosuuden varassa on hälytysajoneuvoliikenne mm. Savon Sellu Oy:n tehtaille ja Karelia-Upofloor Oy:n parkettitehtaille Sorsasaloon, Kemira GrowHow Oy:n tehtaille Siilinjärvelle sekä Kuopion lentoasemalle.

Sillat aiheuttavat vakavan haitan vilkkaalle lentoliikenteelle niin Kuopiosta kuin koko Etelä-Suomesta tuleville lentomatksijalle.

Esitys: Hanke käynnistetään v. 2008 Kuopion kaupungin tarjoaman lainarahan turvin.

Menokehysuunnitelmaa 2009 – 2012 koskien liitot esittävät valtatie 5 parannettavaksi seuraavasti:

VT5 Mikkeli-Nuutilanmäki, 64 M€

(hanke sijaitsee Etelä-Savon puolella, kts. Etelä-Savon toteuttamissuunnitelma)

- ylitysmäärällinen

Esitys: Hanke käynnistetään v. 2009.

VT5 Varkaus-Kuopio, perusparannus

Perustelu:

Parannettava tieosuus on 40 km pitkä. Tieosuus välittää Pohjois-Savon ja koko Itä-Suomen valtakunnallista ja seudullista liikennettä. Se on myös tärkeä työmatkaliikenteen väylä. Tieosuus sisältyy runkoverkkoesitykseen. Valtatieosuuden liikennemäärä on 5500–6500 ajon./vrk. Ennustettu liikennemäärä v. 2030 on 6300–7100 ajon./vrk.

Parantamistoimet ovat seuraavat: Varkaus-Leppävirta-osuudella tietä levennetään ja rakennetaan ohituskaistoille keskikaiteet. Leppävirran kohdalla rakennetaan uutta tietä ja eritasoliittymä. Leppävirta-Palokangas-osuudella tietä levennetään, tehdään liittymäjärjestelyt, ohituskaistat ja keskikaiteet. Palokangas-Humalajoki(Kuopio)-osuudelle rakennetaan pääosin kaksiajoratainen keskikaiteellinen tieosuus uuteen paikkaan.

Esitys: Hanke käynnistetään vuonna 2011 Palokangas-Humalajoki-väliä koskien, kust. n. 40 M€

2. Savonradan perusparantaminen välillä Pieksämäki-Kuopio ja radan parantamistyöt nopealle liikenteelle

- ylimaakunnallinen neuvottelu, Etelä-Savo- Pohjois-Savo

Perustelut:

Vauhdittaakseen Savonradan kehittämistä Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakunnat ovat suunnanneet merkittävällä tavalla EU:n tavoite 1 -ohjelman varoja radan nopeuttamistoiimiin. Pohjois-Savossa rahoitus on kohdistunut Kuopio-Suonenjoki-rataosaan. Par`aika neuvotellaan uuden rakennerahastokauden varojen käyttämisestä Suonenjoki-maakuntaraja-rataosuuden parantamiseen nopealle liikenteelle. Muualla maassa rataverkon kehittäminen tapahtuu valtion varoin ja Itä-Suomea oleellisesti nopeamassa aikataulussa. Esim. samalla matkaetäisyydellä Helsingistä olevan Seinäjoen aikaetäisyys on kolme tuntia, kun Kuopion vastaava on neljä tuntia Keravan oikoradasta huolimatta.

Maakunnan liittojen investoinnit Savon radan nopeuttamiseen ovat kuitenkin valumassa hukkaan, koska radan nopeutuksen edellytyksenä olevat perusparantamistyöt uhkaavat siirtyä ensi vuosikymmenen puolelle.

Esitys:

- 1) Pieksämäki-Suonenjoki -rataosan nopeudennosto välillä Suonenjoki-maakuntaraja, varaudutaan hankkeen toteutukseen EU-varoin. Hankkeen toteutuksesta neuvotellaan RHK:n kanssa. Kustannukset 10 M€, joiden rahoittamisesta osaksi EU-varoin neuvotellaan RHK:n kanssa. Hanke valmistuu vuoden 2010 aikana.
- 2) Maakuntaraja-Pieksämäki-rataosuuden nopeuden nosto valtion budjettivaroin. Kustannukset 5-6 M€. Toteutetaan samanaikaisesti Suonenjoki-maakuntaraja-rataosuutta koskevan hankkeen kanssa.
- 3) Perusparantamistöiden (sepelitikerrokseen uusiminen ja mahdollisesti kiskonvaihto) aikaistaminen siten, että työt painottuvat vuodelle 2008 ja valmistuvat vuoden 2009 aikana.

3. Valtatie 9, Jyväskylä-Kuopio, runkoväyläksi

- ylimaakunnallinen neuvottelu/Keski-Suomi-Pohjois-Savo

Perustelu: Valtatie 9 on Suomen tärkeimpiä poikittaisia liikenneyhteyksiä. Se yhdistää Turun, Tampereen, Jyväskylän ja Kuopion kasvukeskukset. Runkoverkkotyöryhmän esityksessä runkotieksi on esitetty tästä vain Turku-Tampere-Jyväskylä-osuus. Kuitenkin Jyväskylän ja Kuopion välinen osuus valtatiestä 9 on oleellinen osa em. kehityskäytävää ja näin luonteva jatko myös runkoverkkotyöryhmän ehdotuksessa jo olevalle tiejaksolle (LVM:n julkaisu 43/2006). Jyväskylän ja Kuopion välillä olevan 9-tieosuuden liikennettä kasvattavat runkoverkkotyöryhmän ehdotusraportissa huomioitujen asioiden lisäksi:

- 9-tiekaupunkien ja -kuntien kehitysnäkymät niin väestömäärässä kuin elinkeinojen kehittämisessä ovat positiiviset: Jyväskylän, Jyväskylän maalaiskunnan, Laukaan, Hankasalmen sekä Suonenjoen ja Kuopion väestönkehitys on v. 2005 ollut kauttaaltaan myönteinen ja parempi kuin runkoverkkotyöryhmän työssä käytetty Tilastokeskuksen trendiennuste.
- Itä- ja Pohjois-Suomen jakelua hoitava Lidl Suomi Ky:n logistiikkakeskus aloitti toimintansa v. 2004 Laukaassa. Itä-Suomen kasvavan Lidlin kauppaverkon jakelu hoidetaan pääasiassa 9-tien kautta.
- Valiolla on Jyväskylässä raakamaidon sekä pakatun maidon logistinen keskus.
- VT4:Itä Vaajakoskelle rakennettava uusi tieyhteys tulee lisäämään syöttöliikennettä VT9:lle.

Esitys:

VT9 välillä Jyväskylä (Kanavuori)- Kuopio (Vehmasmäki) määritetään valtakunnalliseksi runkoväyläksi.

- 4. Syväväylän siirto Laitaatsalmeen Savonlinnan kohdalla, 2,5–3,5 M€**
(hanke sijaitsee Etelä-Savon puolella, kts. Etelä-Savon toteuttamissuunnitelma)
- ylimaakunnallinen neuvottelu

- 5. Kaivoshankkeiden edellyttämien liikenneväylien parantamistoimiin erillismääräraha**
- ylimaakunnallinen neuvottelu, kts. Kainuun toteuttamissuunnitelma

Perustelu:

Uusia kaivoshankkeita on vireillä maassa lukuisia ja toteutuessaan niiden vaikutukset ulottuvat kasvavina liikennemäärinä omaa maakuntaa laajemmalle alueelle. Kaivoshankkeiden edellyttämiin liikenneverkon parantamistoimenpiteisiin tulee varata erillinen määräraha, jotta tällaiset hankkeet eivät viivästyttäisi sijaintimaakuntansa ja myös naapurimaakuntien ns. kärkihankkeiden toteutusta. Pohjois-Savon kannalta akuutein on Talvivaaran kaivos ja sen edellyttämät liikenneverkon parantamistarpeet Pohjois-Savon puolella. Asiaa on tarkemmin tarkasteltu Kainuun toteuttamissuunnitelmassa.

Esitys: Kaivoshankkeiden edellyttämien liikennehankkeiden toteutukseen varataan erillinen määräraha valtion budjettiin.

Yhteenveto neuvoteltaviksi esitettävistä määrärahaesityksistä (milj.€)

Momentti		TA2007	TAE2008	S2009	S2010	S2011	S2012
31.24.21	Perustienpito (sis.toim.menot)	31,30					
31.24.21	Perustienpito		27,00	32,00	32,50	33,50	33,50
31.24.78	Eräät tiehankkeet (VT5: Päiväranta- Vuorela)		5,00	25,00	25,00	20,00	4,00

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Vuotta 2008/2009 koskevat neuvottelukysymykset

1. Vesihuolto: Säviä-Keitele-yhdysvesijohto ja alueen runkoviemäri

Perustelu:

Hankkeen toteutus on suunniteltu vuosille 2008 ja 2009. Hankkeen kustannusarvio on 1,1 M€, josta valtionosuus 40 %.

Yhdysvesijohdolla mahdollistetaan Keitele-Säviä-välinen haja-asutusalueen keskitetty vedenjakelu sekä runkoviemäriellä saadaan Säviän kylän jätevedet johdettua keskitetysti Pielaveden jätevedenpuhdistamolle.

Esitys:

Hankkeeseen osoitetaan erillismäärärahana momentille 30.50.77 vuodelle 2008 0,34 milj. euroa ja vuodelle 2009 0,1 milj. euroa.

Yhteenveto neuvoteltavaksi esitettävistä määrärahaesityksestä (milj. €)

Momentti:		TA 2007	TAE 2008	S 2009	S 2010	S 2011	S 2012
30.50.77	Vesihuoltotyöt (Säviä-Keitele - yhdysvesijohto ja alueen runkoviemäri)		0.340	0,100			

Opetusministeriön hallinnonala

Vuotta 2008 koskevat neuvottelukysymykset

1. Hammaslääketieteellisen koulutuksen aloittaminen Kuopion yliopistossa v. 2008

- ylimaakunnallinen neuvottelu
- yhteinen neuvottelu STM:n kanssa

Perustelut:

Itä- ja Keski-Suomen hammaslääkäripula on akuutti ja paheneva. Pahin tilanne on Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa, joissa täyttämättä on 30-40 hammaslääkäriä paikkaa. Tilanne asettaa väestön eriarvoiseen asemaan perusterveydenhuollon palveluiden saamisessa. Hankkeella on näin ollen vahvat terveystaloudelliset perusteet.

OPM asetti 23.5.2007 selvitysmiehen esittämään rakenteellisen kehittämissuunnitelman hammaslääkärikoulutuksen valtakunnalliseksi järjestämiseksi ja tekemään ehdotuksen mahdollisesti tarvittavan koulutusmäärän lisäämiseksi. Toimeksiantoon kuului myös ottaa kantaa Itä-Suomen hammaslääkäriavajeen korjaamiseen. Raportti on valmistunut ja selvitysmies ehdottaa hammaslääkäripulan helpottamiseksi nykyisen noin 100 opiskelijan sisäänoton nostettavaksi 160 opiskelijaan, joista 30 tulisi sijoittaa Kuopioon. Edelleen selvitysmies toteaa, että hammaslääkärikoulutuksen käynnistäminen Kuopion yliopiston omana toimintana on välttämätöntä Itä-Suomen hammaslääkäriavajeen korjaamiseksi.

Kuopion yliopistolla yhdessä Kuopion yliopistollisen sairaalan, maakunnan terveyskeskusten ja Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa on valmius käynnistää koulutus hyvin pikaisesti, jo vuonna 2008. Pohjois-Savon liitto ja muut maakunnalliset rahoittajat/toimijat ovat valmiita osallistumaan yhdessä valtion kanssa hammaslääkärikoulutuksen käynnistämisen vaatimiin investointeihin ja rahoitukseen. Käynnistysvaiheen jälkeen hammaslääkärikoulutuksen tulee kuulua valtion normaalin budjettitalouden piiriin.

Esitys:

Hammaslääkärikoulutus käynnistetään Kuopiossa syksyllä 2008 15 opiskelijan aloituspaikalla; myöhemmin aloituspaikkamäärä nostetaan 30 opiskelijaan. Käynnistysvaiheen jälkeen koulutus toteutetaan valtion perusrahoituksella.

2. Yhteiskuntaturvallisuuden kansainvälisen maisterikoulutusohjelman käynnistäminen Kuopiossa

- osa Kriisinhallintakeskuksen kehittämistä, yhteinen neuvottelu SM:n kanssa

Perustelu:

Pohjois-Savossa on valmisteltu ja suunniteltu yhteiskuntaturvallisuuden johtamisen kansainvälistä maisterikoulutus yhteistyössä Kuopion yliopiston, Kriisinhallintakeskuksen, Pelastusopiston ja Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa. Ensimmäinen koulutus on tarkoitus käynnistää hankerahoituksella 2008. Siitä eteenpäin koulutus tulee saada Kuopion yliopiston määräraha-kehykseen.

Poikkitieteellinen, Kuopion yliopiston olemassa olevia vahvuuksia hyödyntävä ja tulevaisuuden turvallisuushkiin suuntautuva kansainvälinen yhteiskuntaturvallisuuden koulutus on keskeinen osa Kuopion turvallisuusalan keskittymää ja kytkeytyy Kriisinhallintakeskuksen toimintaan.

Esitys:

Yhteiskuntaturvallisuuden johtamisen kansainvälinen maisterikoulutusohjelma käynnistetään hankerahoituksella Kuopiossa v. 2008 ja koulutus otetaan valtion määräraha-kehykseen vuodesta 2009 lähtien.

3. Opettajainkoulutuksen säilyttäminen nykyisellään Itä-Suomessa

- ylimaakunnallinen neuvottelu

Tuetaan Kainuun ja Pohjois-Karjalan esityksiä opettajainkoulutuksen osalta.

4. Oppilaitosten perustamishankkeiden kehysten nostaminen Itä-Suomen läänissä 7 - 10 miljoonaan euroon

- ylimaakunnallinen neuvottelu
- yhteinen neuvottelu VM:n ja STM:n kanssa

Perustelu:

Pohjois-Savon kunnat esittävät opetusministeriön rahoitussuunnitelmaan oppilaitosten perustamishankemuksia selkeästi enemmän kuin maakuntaan myönnettävällä rahoituksella on mahdollista toteuttaa. Vuosille 2008-2011 perustamishankkeiden valtionosuuden tarve on 25 milj. euroa. Pohjois-Savossa ja koko Itä-Suomessa on paineita nykyistä suurempaan perustamishankerahoitukseen. Alueellisessa rahanjaossa tulee ottaa huomioon alueiden ja kuntien taloudelliset mahdollisuudet rakentaa ja kunnostaa oppilaitoksia. Huomioon tulee ottaa myös kustannustason nousu.

Esitys:

Kuntien peruspalveluihin kohdistuvien investointien valtion rahoituksesta tulee kohdentaa jatkossa tukemaan monikuntaisia palveluratkaisuja, jolloin tuetaan mm. PARAS-hankkeen palvelurakennemuutoksen tavoitteita mm. perusterveydenhoidon - sosiaalipalveluiden - opetus - kirjasto - liikuntatoimen järjestämisessä.

Pohjois-Savossa ja koko Itä-Suomessa on paineita alueen perustamishankkeiden kokonaisuuden kasvattamiseen. Itä-Suomen läänin valtionosuus tulee nostaa 7 – 10 milj. euroon.

5. Monikuntaisten liikuntapaikkahankkeiden valtion tuen nostaminen

- ylimaakunnallinen neuvottelu
- yhteinen neuvottelu VM:n ja STM:n kanssa

Perustelu:

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen linjausten mukaisesti tulisi pyrkiä useamman kunnan yhteisiin palveluihin myös liikunta- ja vapaa-ajan puolella. Kannustimena voisi toimia yhteishankkeiden painottaminen tukipäätöksissä ja se, että yhteishankkeet voisivat saada nykyistä suuremman valtionavustuksen.

Esitys:

Kuntien peruspalveluihin kohdistuvien investointien valtion rahoituksesta tulee kohdentaa jatkossa tukemaan monikuntaisia palveluratkaisuja, jolloin tuetaan mm. PARAS-hankkeen palvelurakennemuutoksen tavoitteita mm. perusterveydenhoidon - sosiaalipalveluiden - opetus - kirjasto - liikuntatoimen järjestämisessä.

Useamman kunnan yhteistyön edistämiseksi, kuntien yhteishankkeiden valtion tukea tulee nostaa.

Menokehysuunnitelmaa 2009 – 2012 koskevat neuvottelukysymykset**1. Kauppatieteellisen koulutuksen tutkinnonanto-oikeus Itä-Suomen yliopistolle vuoden 2010 alusta**

- ylimaakunnallinen neuvottelu

Perustelu:

Vuonna 2001 Joensuun ja Kuopion yliopistot saivat osana Itä-Suomen kauppatieteellistä verkostoa oikeuden ottaa opiskelijoita kauppatieteellisen alan tutkintoihin johtaviin opintoihin siten, että tutkinnon myöntää Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Kuopiosta valmistuneista 75 % on sijoittunut Itä-Suomeen, Joensuusta 65 %. Etelä- ja Länsi-suomen ekonomikoulutus palvelee pääasiassa näiden alueiden ja etenkin pääkaupunkiseudun tarpeita. Näyttäisikin siltä, että muualla Suomessa koulutetut ekonomit eivät juuri hakeudu Itä-Suomeen. Etelä- ja Länsi-Suomen kauppatieteelliset yksiköt palvelevat pääkaupunkiseutua, kun taas Itä- ja Pohjois-Suomen yliopistojen keskeiset vaikutusalueet ovat niiden sijaintimaakunnat ja -läänit. Mikäli halutaan ylemmän kauppatieteellisen tutkinnon suorittaneiden henkilöiden hakeutuvan itäsuomalaisen yritysten palvelukseen, tulee tällaista koulutusta järjestää myös Itä-Suomessa riittävässä määrin.

Esitys: Itä-Suomen yliopistolle myönnetään kauppatieteellisen koulutuksen tutkinnonanto-oikeus vuoden 2010 alusta.

2. Bioalan tutkimuksen ja koulutuksen rakenteellinen kehittäminen: BioCenter Kuopion toiminnan rahoittaminen**Perustelu:**

Kuopion yliopiston molekyyli lääketieteen, lääketutkimuksen ja biotekniikan tutkimus on kansallisesti ja kansainvälisesti tunnustettua mutta riittämättömästi verkostoitunutta. BioCenter Kuopion tarkoituksena on toimia sateenvarjo-organisaationa yliopiston molekyyli lääketieteen ja siihen liittyvän lääketutkimuksen ja biotekniikan tutkimusryhmien sekä Pohjois-Savon, erityisesti Kuopion alueen, alan osajien (yritysten sektoritutkimuslaitosten ja Kuopion yliopistollisen sairaalan) välillä. Keskuksen kautta pyritään

keskittämään voimavaroja ja edesauttamaan tiedekunta- ja organisaatorajat ylittävää yhteistyötä molekyyliääkätieteen tutkimuksessa. Yhteistyötä vahvistamalla Kuopion alue tulee olemaan tulevaisuudessa nykyistä korkeatasoisempi, vahvempi ja houkuttelevampi biokeskus.

Valtakunnallisesti biotekniikan tutkimuskeskukset ovat jo luoneet omaa yhteistyöverkostoaan perustamalla Biokeskus Suomen (2006), jossa Kuopion yliopistosta on mukana A.I. Virtanen -instituutti. Yhdistämällä Kuopion yliopiston A.I. Virtanen -instituutin ja tiedekuntien biotekniikan tutkimuksen BioCenterin alle, biotekniikan osaaminen Kuopiossa vahvistuu ja saavuttaa entistä paremmin kansallista ja kansainvälistä näkyvyyttä, jolla on merkitystä erityisesti kansainvälisessä tutkimus- ja yritys yhteistyössä.

Esitys:

Valtion talousarvioon varataan vuodelle 2008 Kuopion yliopistolle 500 000€ BioCenter Kuopion perustamisen valmisteluun.

Yhteenveto neuvoteltavaksi esitettävistä määrärahaesityksestä (milj. €)

Momentti:		TA 2007	TAE 2008	S 2009	S 2010	S 2011	S 2012
29.50.21	Yliopistojen toimintameno (hammaslääkärikoulutus)	0	2,0	0,8	2,0	3,0	3,0
29.50.21	Yliopistojen toimintameno (BioCenter)	0	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
29.50.21	Yliopistojen toimintameno (turvallisuusalan maisterikoulutus)	0	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5

Puolustusministeriön hallinnonala

Vuotta 2008 koskevat neuvottelukysymykset

1. Puolustusvoimien tutkimuskeskuksen yksikön sijoittaminen Kuopioon

Perustelu:

Kuopioon sijoitettavassa yksikössä kehitettäisiin mobiilia johtamista, mitä tarvitaan myös siviilikriisinhallinnassa. Yksikön sijoittaminen Kuopioon hyödyntää ja myös tukee Kuopiossa olevaa kriisinhallintakeskusta, sensorilaboratorioiden sekä PKI-osaamista ja Honeywellin osaamista samoin kuin WellTeknian laboratorioita. Alueellistaminen vahvistaa Kuopion turvallisuusalan osaamiskeskittymää.

Esitys:

Puolustusvoimien tutkimusyksikkö tulee sijoittaa Kuopioon.

2. Puolustusministeriön ja sisäasiainministeriön ajoneuvojen varustelun ja modernisoinnin keskittäminen Iisalmeen

- yhteinen neuvottelu sisäasiainministeriön kanssa

Perustelu:

Iisalmissa ja lähikunnissa toimii useita ajoneuvoalan yrityksiä. Tärkeä veturiyritys on Profile Vehiles Oy, joka valmistaa ambulanssien ohella mm. poliisiautoja ja rahankuljetusautoja. Iisalmen kaupunki on esittänyt, että puolustusministeriö ja sisäasiainministeriö keskittäisivät hallinnonalansa ajoneuvojen varustelun ja modernisoinnin Iisalmeen. Tämä tarkoittaa mm. puolustusvoimien, poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen autoja, ambulansseja, moottoripyöriä, moottorikelkkoja ja erikoisajoneuvoja. Kuopiossa käynnistyvä kriisinhallintakeskus ja mahdollinen poliisin tekniikkakeskus olisivat läheisiä yhteistyötahoja. Iisalmissa on toimiva yritysverkosto, jonka kapasiteettia voidaan helposti kasvattaa tarpeelliseksi, ja paikallinen koulutus tuottaa osaavaa henkilöstöä.

Esitys:

Puolustusministeriön ja sisäasiainministeriön ajoneuvojen varustelu ja modernisointi tulee keskittää Iisalmeen.

Sisäasiainministeriön hallinnonala

Vuotta 2008 koskevat neuvottelukysymykset

1. Kriisinhallintakeskuksen vahvistaminen Kuopiossa

- yhteinen neuvottelu OPM:n kanssa

Perustelu:

Vuonna 2007 Kuopioon Pelastusopiston yhteyteen perustetun Kriisinhallintakeskuksen tehtävänä on asiantuntijoiden koulutus kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin ja siviilikriisinhallinnan tutkimus. Toiminta perustuu lakiin siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan (30.12.2004/1287) ja lakiin Pelastusopistosta (21.7.2006/607).

Kuopioon on muodostumassa Kriisinhallintakeskuksen myötä vahva yhteiskuntaturvallisuuden osaamiskeskittymä, johon Kriisinhallintakeskuksen lisäksi kuuluvat Pelastusopisto, Kuopion yliopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu, VTT, KTL ja GTK. Kriisinhallintakeskuksen toimintaan liittyy oleellisena osana Kuopion yliopistossa valmisteltu yhteiskuntaturvallisuuden kansainvälinen maisterikoulutusohjelma, joka on tarkoitus käynnistää vuonna 2008. Opetuksen käynnistämisestä on esitys TOTSU:ssa OPM:n hallinnonalalla (s. 22)

Kriisinhallintakeskuksen toimintaa on kehitetty Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelman rahoituksella. Toiminnan edelleenkehittäminen ja kansainvälisen aseman vahvistaminen edellyttävät valtion perusrahoituksen lisäämistä toiminnalle. Esityksen mukainen lisäys perusrahoitukseen mahdollistaa Kriisinhallintakeskuksen kokonaisvaltaisen siviilikriisinhallinnan koulutusjärjestelmän kehittämisen, rekrytointijärjestelmän kehittämisen asiantuntijarekrytointiin, tutkimustoiminnan vakiinnuttamisen sekä toiminnan kehittämistä varten tarvittavien uusien toimitilojen vuosittaiset vuokratkustannukset.

Esitys:

1. Kriisinhallintakeskuksen toimintojen kehittämiseksi tulee turvata riittävät resurssit oheisen määrärahaesityksen mukaisesti (mom. 26.01.01).
2. Sisäasiainministeriöltä toivotaan tukea OPM:lle tehdyille esitykselle yhteiskuntaturvallisuuden maisterikoulutuksen aloittamiselle Kuopiossa v. 2008.

2. Poliisin tekniikkakeskuksen sivutoimipisteen perustaminen Kuopioon

Perustelu:

Poliisin tekniikkakeskus voisi toimia yhteistyössä Pelastusopiston ja Kriisinhallintakeskuksen kanssa kaluston ja varusteiden kehittämisessä. Yhteistyötä olisi myös lisäalassa toimivien ajoneuvoalan yritysten ja mahdollisen ajoneuvovarustelun osaamiskeskittymän kanssa.

Esitys:

Poliisin tekniikkakeskuksen sivutoimipiste tulee perustaa Kuopioon.

Yhteenveto neuvoteltavaksi esitettävistä määrärahaesityksestä (milj. €)

Momentti:		TA 2007	TAE 2008	S 2009	S 2010	S 2011	S 2012
26.01.01	Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet	0,7	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Vuotta 2008 koskevat neuvottelut

1. Hammaslääketieteen koulutuksen aloittaminen Kuopion yliopistossa v. 2008

- yhteinen neuvottelu OPM:n kanssa
- ylimaakunnallinen neuvottelu
- hanke esitetty OPM:n hallinnonalan yhteydessä (s. 22)
- hanke on erittäin tärkeä myös terveystaloudellisesti näkökulmasta

2. Sosiaali- ja terveydenhuollon investointien tukeminen

- ylimaakunnallinen neuvottelu

Perustelu:

Sosiaali- ja terveydenhuollon investoinnit painottuvat peruskorjauksiin, tietojärjestelmiin, toimintojen tehostamiseen sekä yhteistoiminnan edellytysten turvaamiseen pitkällä aikajänteellä. Yksittäisten kuntien investointien avustaminen on tarpeen erityisesti pienten kuntataloudeltaan heikossa asemassa olevien kuntien kohdalla.

Itä-Suomen alueella on käytettävissä innovatiivisten palvelujärjestelmien kehittämiseen kaudella 2007-2013 Itä-Suomen EAKR ohjelman kautta 5 milj. euroa. Kokeilutoiminnoilla (ns. eksperimentaatio) pyritään löytämään kustannustehokkaita tapoja taata riittävien ja tasokkaiden palvelujen saatavuus, liittyen Itä-Suomen erityishaasteisiin. Ko. rahoitusta ei voida ohjata investointihankkeisiin.

Esitys:

- Harkinnanvaraisiin investointiavustuksiin myönnettävä momentti tulee palauttaa valtion talousarvioon. Myös kehittämismomentin (mom. 33.60.31) valtionavustuksen tulisi sallia aiempaan tapaan 20-30 prosentin investoinnit, painottuen tietoteknologiaan. Investointihankemomentilta tulisi tukea myös uusien yhteistoiminta-alueiden infrastruktuuria.
- Osa kansallisen kehittämismomentin (33.60.31) avustuksista tulisi suunnata ko. eksperimentaatio-osuuden kehittämishankkeisiin liittyviin investointikohteisiin, ellei omaa momenttia palauteta.

3. Valtionosuudet kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (mom. 33.60.30)

- ylimaakunnallinen neuvottelu
- yhteinen neuvottelu VM:n ja OPM:n kanssa

Perustelu:

Vuoden 2008 valtion talousarvioesityksessä kuntien valtionosuusmomentin 33.60.30 kehitys on myönteinen, kasvun ollessa koko maassa 10 %. Odotettavissa on julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon investointitarpeen kasvua liittyen tietojärjestelmiin, yhteistoiminnan vakauttamiseen, yhteisiin tukipalveluihin ja rakennuskannan peruseräpäivityksiin sekä jossain määrin uudisrakentamiseenkin.

Itä-Suomen lääninhallituksen laatimien alustavien laskelmien mukaan Pohjois-Savossa tavoitteellinen kehitys olisi seuraava: v. 2007 252,3 milj. euroa ja v. 2008 278,2 milj. euroa, jossa kasvua 26 milj. (10,3 %)

Esitys:

Kuntien peruspalveluihin kohdistuvien investointien valtion rahoituksesta tulee kohdentaa jatkossa tukemaan monikuntaisia palveluratkaisuja, jolloin tuetaan mm. PARAS-hankkeen palvelurakennemuutosten tavoitteita mm. perusterveydenhoidon - sosiaalipalveluiden - opetus - kirjasto - liikuntatoimen järjestämisessä.

Alueellisen jaon laskentaperusteissa tulee myös tulevaisuudessa ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja tarpeet, mm. ikääntymisen, sairastavuuden ja työllisyystilanteen.

4. Maakuntien ja kuntien vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen sosiaali- ja terveysministeriön toimialalla

- ylimaakunnallinen neuvottelu

Perustelu:

Sosiaali- ja terveydenhuollossa käynnistyy vuosiksi 2008 – 2011 useita kansallisen tason hankekoko- naisuuksia ja politiikkaohjelmia. Aluekehitysviranomaisena toimivien maakuntaliittojen sekä myös yksittäisten kuntien, uusien yhteistoiminta-alueiden samoin kuin toimialan kuntayhtymien vaikutusmahdoli-

suudet em. hankkeiden sisältöön ovat tällä hetkellä niukat. KYS -erityisvastuualueelle perustettavassa aluejaoksessa alueen neljälle maakuntaliitolle on varattu yksi yhteinen varajäsenen paikka.

Esitys:

Maakuntatason ja yhteistoiminta-alueiden tulee voida vaikuttaa kansalliseen sosiaali- ja terveysohjelmaan sekä hallituksen politiikkaohjelmiin (mm. painopisteet ja toteutus). Maakuntaliitoilla tulee olla varsinaisen jäsenen paikka ainakin kansallisen hankkeen aluejaoksessa. Vuovaikutusta tulee lisätä myös mm. tiedottamalla ja tarvittaessa lausuntomenettelyin.

5. STM:n alaisten toimintojen alueellistaminen Pohjois-Savoon

Perustelu:

Valtioneuvosto on 27.8.2007 asettanut kaksi selvityshenkilöä selvittämään sosiaali- ja terveysministeriön (STM) alaisten virastojen ja laitosten voimavarojen uudelleen suuntaamista. Selvitystyön tavoitteena on kehittää virastojen ja laitosten organisaatiota ja toimintaa. Päätöksessä mainitaan mm. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (STAKES), Kansanterveyslaitos (KTL), Säteilyturvakeskus, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ja Työterveyslaitos. Selvitysmiesten esitys on tarkoitus saada vuoden 2007 loppuun mennessä, ja toimenpiteet toteutetaan vuoden 2009 valtion talousarvion yhteydessä. Valtion talousarviossa vuodelle 2008 esitetään Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseen, Kansanterveyslaitoksen ja Työterveyslaitoksen liikelaitostamista vuoden 2008 loppuun mennessä.

Lähes kaikilla em. laitoksilla on toimintaa Kuopiossa, ja Säteilyturvakeskus liittyy maakunnan turvallisuustoimialaan. Lisäksi v. 2007 Kuopion yliopisto on koonnut monitieteellisen hyvinvointitoimialan tutkimus- ja kehityskeskukseen Kuopio Welfare Research Center (KWRC), jonka tarkoitus on koota ja koordinoita hyvinvointitoimialan tutkimusta.

Stakes on alueellistanut viime vuosina toimintaansa Jyväskylään, Tampereelle ja Vaasaan.

Esitys:

Stakesin, KTL:n, Työterveyslaitoksen, Terveystieteiden tutkimuskeskuksen, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen sekä turvallisuusalan (Säteilyturvakeskus) toimintoja tulee vahvistaa Kuopiossa.

Ympäristöministeriön hallinnonala

Vuotta 2008/2009 koskevat neuvottelukysymykset

1. Ympäristötyöt (mom. 35.10.77)

1.1 Vesihuollon kehittäminen: Leppävirta-Varkaus-siirtoviemäri ja yhdysvesijohto. Hankkeen kustannusarvio 9,5 M€, josta valtion osuus 40 % (v. 2009-2010).

Siirtoviemäri- ja yhdysvesijohdolla edistetään yhdyskuntien ja haja-asutuksen vesiensuojelua keskittämällä jätevesien käsittelyä isompaan, tehokkaampaan ja toimintavarmempaan yksikköön.

Sorsakoski-Leppävirta-Varkaus-taajamien sekä taajamien välisen haja-asutuksen jätevedet johdetaan keskitetysti Varkauden jätevedenpuhdistamolle. Yhdysvesijohdolla turvataan Leppävirran kunnan taajamien ja haja-asutusalueiden sekä Varkauden kaupungin vedenhankintaa normaali-, poikkeus- ja häiriötilanteissa.

Hanke tukee maakuntaohjelman 2007-2010 mukaista seudullista vesi- ja jätevesihuollon kehittämisen painopistettä.

Esitys:

Hankkeeseen osoitetaan erillismääräraha.

1.2. Vesipuidedirektiivin edellyttämien vesien hoidon tavoitteita ei saavuteta nykytason rahoituksella. EAKR-toimenpideohjelman rahoituksen saantia rajaa vaatimus hankkeen välittömästä kytkeytymisestä yritystoimintaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kansallisen rahoituksen lisäystä.

Esitys: Lisätään vesistöjen ja valuma-alueiden kunnostukseen osoitettuja kansallisia varoja.

2. Vesihuolto (mom. 35.10.61)

Riittämättömät avustuspäärahat rajoittavat haja-alueiden keskitetyn viemäroinnin ja jäteveden käsittelyn sekä kiinteistökohtaisten ratkaisujen edistämistä.

Esitys:

Lisätään ympäristönsuojelun edistämiseen tarkoitettujen vesihuoltoavustusten määrää.

3. Rakennusperinnön hoito (mom. 35.20.64)

Avustuspäärahamen pienuuden ja hakemusten suuren määrän vuoksi kaikille hyvälle kulttuurihistoriallisesti merkittävälle kohteille ei riitä rahoitusta.

Esitys: Lisätään rakennusperinnön hoitoon tarkoitettua avustuksen määrää

4. Asuminen

4.1 Omakotitalojen korkotukilainoituksen säilyttäminen valtion talousarviossa
- mahdollinen yhteisneuvottelu

Perustelu:

Ympäristöministeriön talousarviossa vuodelle 2008 esitetään, että aravalainoitus lakkautuu, perusteena kysynnän väheneminen, kuten onkin tapahtunut. Samoin esitetään, että omakotitalojen korkotukilaina rakentamiseen, hankintaan ja perusparantamiseen lakkautuu. Omakotikorkotukilainoitus on myös vähentynyt. Koko maassa ARA:n tilastojen mukaan v. 2007 rakentamiseen myönnettiin 8 kpl, hankintaan ei lainkaan ja perusparannukseen 4 lainaa. Tilanne on kuitenkin muuttumassa mm. korkotason nousun ja kasvaneen kysynnän myötä ja lainoitusmuotoa olisi tarve jatkaa. Aiemmin esim. rakentamiseen myönnettiin v. 2002 637 lainaa ja v. 2003 448 sekä v. 2004 250 lainaa koko maassa.

Esitys:

Omakotikorkotukilainat tulee säilyttää lainoitusmuotona.

5. Suomen ympäristökeskuksen toiminnan vahvistaminen Kuopiossa

Perustelu:

Suomen ympäristökeskuksen toimintaa esitetään vahvistettavaksi Kuopiossa, mihin liittyisi Pohjois-Savon ympäristökeskuksen laboratorion siirto sen osaksi. Tutkimusalana on ympäristöriskien selvittäminen molekyylibiologisin menetelmin. Siirtoa tukevia toimintoja ovat Kuopion yliopiston ympäristötieteet, Savonia-ammattikorkeakoulun ympäristötekniikan koulutus, GTK:n Kuopion toimipisteen ympäristötutkimus sekä GTK:n ja KTL:n Kuopion toimipisteiden ympäristöön liittyvä maaperän ja terveysvaikutusten osaaminen.

Esitys:

Suomen ympäristökeskuksen toimintoja tulee vahvistaa Kuopiossa.

Yhteenveto neuvoteltavaksi esitettävistä määrärahaesityksestä (milj. €)

Momentti:		TA 2007	TAE 2008	S 2009	S 2010	S 2011	S 2012
35.10.77	Ympäristötyöt: Leppävirta-Varkaus siirtoviemäri ja yhdysvesijohto			2,2	1,6		
35.10.77	Ympäristötyöt: Vesistöjen kunnostus		0,22	0,24	0,19	0,17	0,13
35.10.61	Ymp.suoj. edistäminen: vesihuolto		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon		0,2	0,2	0,2	0,25	0,25

	30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepoliitikan edistäminen (EU+valtio)	0,800	0,800	0,700	0,600	0,600	0,600
	30.40.77	Kalatalouden rakentamis- ja kunnostushankkeet	0,000	0,030	0,030	0,030	0,030	0,030
	30.60.42	Valtionapu metsätalouden edistämisen ja valvontaorg. (toimija: Metsäkeskus)	3,103	3,744	3,744	3,744	3,744	3,744
	30.60.44	Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen (toimija: Metsäkeskus)	5,420	7,965	7,965	7,965	7,965	7,965
	30.60.45	Metsäluonnon hoidon edistäminen	0,680	1,581	1,581	1,581	1,581	1,581
	30.50.31	Avustukset yhdyskuntien vesihuolto toimenpit.	0,600	0,800	0,800	0,800	0,800	0,800
	30.50.77	Vesistö- ja vesihuoltotyöt	0,890	1,240	1,235	1,685	0,865	0,510
OPM	29.10.34	Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin	3,306	4,840	5,260	6,510	4,800	6,500
	29.80.34	Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin	1,234	0,128	0,000	0,000	0,950	0,000
	29.90.50	Liikuntapaikkarakentaminen	0,400	16,327	3,570	1,000	0,000	0,250
	29.50.21	Yliopiston toimintameno (lisäys kärkihankkeisiin)		2,800	2,100	3,400	4,500	4,500
VM	28.90.31	Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen	2,253	1,502	0,751			
	28.91.32	Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus	7,000	7,000	7,000			
SM	26.01.01	Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet	0,700	1,200	1,200	1,300	1,400	1,500
YM	35.10.61	Ympäristönsuojelun edistäminen	0,050	0,400	0,400	0,400	0,400	0,400
	35.10.77	Ympäristötyöt	0,330	0,700	3,005	2,025	0,890	1,495
	35.20.37	Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen	0,000	0,050	0,100	0,100	0,100	0,100
	35.01.65	Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon	0,000	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002
	35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	0,096	0,200	0,200	0,200	0,250	0,250
	35.10.63	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot	0,700	0,700	0,700	0,500	0,500	0,500

	Lähtötaso 2007	Esitys 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012
EU:n rahoitus yhteensä	40,658	37,955	34,521	31,127	27,636	23,995
Valtion rahoitus yhteensä	146,517	180,806	190,524	184,760	180,364	167,606
Kuntien rahoitus *)	58,904	118,755	77,957	70,963	65,429	68,896
Julkinen rahoitus yhteensä	246,079	337,516	303,002	286,850	273,429	260,497
Yksityinen rahoitus *)	134,632	151,247	139,820	139,759	141,435	140,200
RAHOITUS YHTEENSÄ	380,711	488,763	442,821	426,609	414,864	400,697

*) Arvio rahoituksen määrästä

Pohjois-Savon kehitys v. 2000-2006 sekä tavoitteet ³⁾ vuodelle 2010

LUONNOS 11.9.2007

Liite 1

Toteutuma ennen ohjelmakauden alkua					Ohjelmakauden toteutuma				Maakunta-ohjelman tavoite	
2000	2004	2005	2006	Keskim. kaudella 2000-2006	2007	2008	2009	2010	2010	Keskim. kaudella 2007-2010

Koulutustaso

Tutkinnon suorittaneiden osuus 15-v. täyttäneistä (%)	P-Savo	58,2	61,7	62,5	60,3					67,3	1)
	Ind. koko maa = 100	98,0	98,4	98,6	98,2					99,0	
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15-v. täyttäneistä (%)	P-Savo	20,2	21,7	22,1	21,0					24,2	
	Ind. koko maa = 100	86,7	86,8	87,0	86,8					87,0	

Työmarkkinatilanne

Työllisyysaste (työvoimatutkimus)	P-Savo	61,3	62,1	63,3	63,8	1)				66,0	1)
	Ind. koko maa = 100	91,6	92,4	93,1	92,6					94,3	
Työttömyysaste (työvoimatutkimus)	P-Savo	11,8	10,7	10,0	9,8	11,2				7,6	
	Ind. koko maa = 100	120,4	121,6	119,0	127,3	126,2				110,0	
Työpaikat, ind. v. 2005=100	P-Savo	99,0	99,0	100,0	101,0	1)				101,4	
	Koko maa	97,3	98,5	100,0	101,7					102,8	

Muuttoliike ja väestö

Väestö (tuhatta henkeä)	P-Savo	253,8	251,1	250,1	249,5	1)				249,5	1)
	P-Savon osuus koko maasta %	4,90	4,80	4,76	4,75					4,67	
Nettomuutto (osuus väestöstä, %)	P-Savo	-0,60	-0,09	-0,37	-0,16	-0,28				1)	0,30
	Koko maa	0,05	0,13	0,17	0,20	0,12				1)	0,17
Luonnoll. väestönmuutos (osuus väestöstä, %)	P-Savo	-0,07	-0,02	-0,05	-0,07	-0,06					-0,13
	Koko maa	0,14	0,19	0,19	0,21	0,16					0,16
Huoltosuhte (ei-työlliset/työlliset)	P-Savo	1,66	1,57	1,55		1,60				1,51	
	Koko maa	1,32	1,31	1,30		1,32				1,30	
Maaseutuväestön osuus koko väestöstä Pohjois-Savossa 2)	P-Savo	36,9	35,8	35,6	35,4	36,1				36,0	

Aluetuote, tuotanto, yritystoiminta

BKT/asukas, käyvin hinnoin, koko maa=100	P-Savo	76,4	76,8	79,1		77,5					
Aluetuotteen muutos(perushintaan GVA) Pohjois-Savossa (%/vuosi), vuoden 2000 hinnoin	P-Savo	1,6	0,6	4,8		1,1					2,4
	Ind. koko maa = 100	28,1	16,1	163,0		75,4					85

T&K-rahoitus (milj.€)	P-Savon osuus koko maasta %	1,9	2,3	2,4	2,3	2,3		2,5
	Yritysten osuus P-Savon t&k-menoista	36,0	38,9	38,0	35,6	38,0		42
Pohjois-Savon liikevaihdon muutos (%/v) (kaikki toimialat)	vuosimuutos	6,7	5,2	6,3	5,3	4,7		5,4
	Ind. koko maa = 100	60,8	90,5	114,5	50,1	84,3		100,0
Pohjois-Savon teollisuuden liikevaihdon muutos (%/v)	vuosimuutos	12,3	6,1	10,3	3,4	4,8		5,5
	Ind. koko maa = 100	76,5	103,5	267,6	25,7	100,7		130,0
Pohjois-Savon rakennustoiminnan lv:n muutos (%/v)	vuosimuutos	2,6	1,8	6,7	4,6	4,9		6,0
	Ind. koko maa = 100	17,9	24,0	73,4	44,2	64,9		90,0
Pohjois-Savon palveluiden lv:n muutos (%/v)	vuosimuutos	3,9	5,3	3,8	5,1	4,4		5,0
	Ind. koko maa = 100	55,5	97,6	61,8	58,3	73,7		85
Pohjois-Savon viennin osuus teollisuuden liikevaihdosta (%)	P-Savo	46,0	44,5	46,9		45,7		49,0
	Ind. koko maa = 100	89,2	86,4	90,7		88,7		92,0
Liikevaihto Kuopion seudulla (M€)	vuosimuutos	5,0	6,3	3,9	6,9	5,2		5,6
	Ero P-Savon muutokseen	-1,7	1,2	-2,3	1,6	0,4		0,2
Liikevaihto Varkauden seudulla (M€)	vuosimuutos	10,8	3,9	12,3	-1,8	4,3		5,4
	Ero P-Savon muutokseen	4,1	-1,2	6,0	-7,1	-0,5		0,0
Liikevaihto Ylä-Savossa (M€)	vuosimuutos	8,4	3,2	6,1	5,5	4,8		5,2
	Ero P-Savon muutokseen	1,7	-1,9	-0,2	0,2	0,1		-0,2
Liikevaihto Koillis-Savossa (M€)	vuosimuutos	8,8	2,7	5,0	.	3,9		4,5
	Ero P-Savon muutokseen	2,1	-2,4	-1,3	.	-0,7		-0,9
Liikevaihto Sisä-Savossa (M€)	vuosimuutos	9,6	6,4	3,6	7,7	5,8		5,4
	Ero P-Savon muutokseen	2,9	1,2	-2,7	2,4	1,0		0,0
Yritysten määrä ⁴⁾	P-Savo		11302	11596	11833	11284		
	P-Savon osuus koko maasta		4,0	4,0	3,9	4,0		
Uudet yritykset (TK, yritysrekisteri) ⁴⁾	P-Savo		955	1105	1137	983		1050
	P-Savon osuus koko maasta		3,4	3,7	3,5	3,6		4,0
Lopettaneet yritykset (TK yritysrekisteri) ⁴⁾	P-Savo		828	870	718	799		750
	P-Savon osuus koko maasta		3,8	4,1	3,3	3,8		3,4
Maatilojen lukumäärä (MMM Maatilarekisteri)	P-Savo	5606	5065	4884	4885	5196		4300
	P-Savon osuus koko maasta	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1		7,2
Matkailuyöpymisten määrä (1000 yöpymistä)	P-Savo	803	802	843	885	816		1050
	P-Savon osuus koko maasta	4,9	4,8	4,9	4,9	4,8		5,4

Hyvinvointi ja tulot

Sairastavuus (Stakes), koko maa = 100	P-Savo	120,1	121,5	120,8	120,8	120,8		118
Verotulot, euroa/asukas	P-Savo	1998	2219	2318	2461	2228		2700
	Ind. koko maa = 100	80,1	84,9	85,5	85,6	83,0		90
Asuntotuotanto, kpl	P-Savo	1209	818	1294	1136	1042		1250
	P-Savon osuus koko maasta	3,7	2,7	3,8	3,4	3,3		3,8

Yhteysverkko

Liikenteessä kuolleiden määrä, henk.	P-Savo	27	24	11	16	21		0
--------------------------------------	--------	----	----	----	----	----	--	---

. Koillis-Savon vuoden 2006 tieto tieto puuttuu

1) keskiarvolla ei merkitystä

2) Maaseutuväestö:

Ydinmaaseudun kunnat (Juankoski, Lapinlahti, Maaninka, Suonenjoki, Vesanto, Vieremä) sekä Harvaan asutun maaseudun kunnat (Kaavi, Keitele, Kiuruvesi, Leppävirta, Nilsä, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Sonkajärvi, Tervo, Tuusniemi ja Varpaisjärvi)

3) Tavoitteiden toteutumista on tarkasteltava ensisijaisesti suhteessa koko maan kehitykseen ohjelmakaudella, koska vuosittaiset suhdannevaihtelut ovat suuria ja inflaatiokehitystä on vaikea arvioida.

4) Aloittaneet ja lopettaneet yritykset -tilaston perusta on muuttunut ja uuden tilaston mukaiset aikasarjat alkavat vuodesta 2001.

MAAKUNTAOHJELMAN 2007 - 2010 ARVOIDUT VAIKUTUKSET TOIMINTALINJOITAIN

VAIKUTUKSET	TL1:Kansainvälisesti kilpailukykyinen yritystoiminta	TL2:Korkeatasoinen osaaminen, toimiva innovaatioympäristö ja työllisyyden vahvistaminen	TL3: Vetovoimainen elinympäristö ja toimiva infrastruktuuri	TL4: Uudistuva hyvinvointiyhteiskunta ja toimivat palvelurakenteet
a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen (elinympäristö)	Vaikutukset ympäristöön, yhdyskuntarakenteeseen ja luonnonvaroihin vaikuttavat elinympäristöön. Mittaus- ja sensori-teknologia helpottaa ympäristöriskien huomioon ottamista. Polttoprosessien parempi hallinta parantaa hengitysilmaa.	Koulutuksella on myönteinen vaikutus terveyteen. Osaamiseen perustuvan yritystoiminnan kehittämisen vahvistaa elinoloja ja aluetaloutta.	Vesihuollon kehittäminen mahdollistaa puhtaan veden saannin yritysten, maatilojen ja asukkaiden tarpeisiin. Lisääntyvät liikennemäärät lisäävät paikallisesti päästöjä ja melua. Kuljetuslogistiikan parantaminen vähentää energian kulutusta ja liikenteen päästöjä. Tietoliikenteen lisääminen johtaa uusiin radiomastoihin (maisemahaitta). Hyvät asunto-olot ja vapaa-ajan asumismahdollisuus lisäävät alueen vetovoimaisuutta ja viihtyisyyttä. Yhdyskuntien jätevesien johtaminen ja keskitetty käsittely yhteispuhdistamoissa mahdollistaa tehokkaamman puhdistuksen. Pintavesien kunnostus vaikuttaa myönteisesti kalastoon ja muuhunkin eliöstöön, kasvillisuuteen ja virkistyskäyttämöihin. Pilaantuneiden maiden kunnostus vähentää pohja-veden pilaantumisriskiä	Kuntien peruspalvelujen kehittäminen edistää ihmisten hyvinvointia ja viihtyvyyttä.
b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen (ympäristön tila)	Hyvin hoidetut yritysten ympäristöasiat parantavat tuotteiden kilpailukykyä erityisesti vientimarkkinoilla ja parantavat ympäristöä paikallisesti. Tutkimus- ja tuotekehitystoiminnalle sekä uusien teknologioiden käyttöön otolla päästään ympäristön kannalta kestävämpiin tuotteisiin ja menetelmiin. Ympäristö- ja biotekniikan ja ympäristöyritystoiminnan tukeminen edistää uusien tekniikoiden kehittämistä, millä on myönteisiä ympäristövaikutuksia. Matkailun kehittämismahdollisuudet riippuvat ympäristön tilasta. Bioenergian käytön edistäminen vähentää kasvihuonekaasuja. Biojätteiden hyötykäytöllä vähennetään jätteen muodostumista, säästetään energiaa ja vähennetään päästöjä. Maatalouden vesistöjen kuormitus on huomattava vähentämistoimista huolimatta.	Ympäristöalan osaamisen ja uuden liiketoiminnan edistäminen parantavat välillisesti ympäristön tilaa. Koulutustason kasvu edistää kestävä kehityksen periaatteiden omaksumista. Ympäristöteknologiaan ja ympäristöhallintajärjestelmiin liittyvä tietotaito antaa mahdollisuuksia ympäristön parantamiseen. Uuden teknologian käyttöönotto vähentää yrityksissä haitallisia ympäristövaikutuksia.	Tieliikenteen väylät parannetaan nykyisissä käytävissä. Alemmanasteisen tieverkon kehittäminen edistää tasapainoisen aluerakenteen kehittämistä. Raideliikenteen parantaminen siirtää maantiekuljetuksia ja henkilöliikennettä rautateille. Asumisen kehittäminen tuo asukaslähtöisen näkökulman alue- ja yhdyskuntarakenteen suunnitteluun.	Yhteistoiminta vahvistaa ympäristöosaamista ja siten tukee kestävä kehitystä. Epidemiat voivat aiheuttaa ympäristöriskin.
c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön (yhdyskuntarakenne)	Aluerakenne keskittyy. Yhdyskuntarakenne tiivistyy. Tiivistyminen laskee yhdyskuntakustannuksia, mutta aiheuttaa riskejä asumisviihtyvyydelle.	Verkostoituminen ja yhteistyö edistävät kustannussäästöjä logistiikassa ja ympäristöasioiden hallinnan järjestämistä samantilaisella konseptillä. Avoimet oppimisympäristöt ja etäopiskelun mahdollistavat opetusteknologiset ratkaisut vähentävät päivittäisiä matkoja ja liikenteen haitallisia ympäristövaikutuksia.		Palvelurakenteen kehittämisellä vaikuttaa väestön alueelliseen tasa-arvoon ja yhdyskuntarakenteeseen.

<p>d) luonnonvarojen hyödyntämiseen</p>	<p>Elintarviketalous edistää maaseudun asuttuna säilymistä ja olemassa olevan infrastruktuurin käyttöä. Puuvarojen paikallinen hyödyntäminen pitää kuljetusmatkat kohtuullisina. Puunkäyttö vähentää uusiutumattomien raaka-aineiden käyttöä. Polttoturpeen käyttö lisää energiaturvallisuutta ja työllisyyttä. Kalliokiviaineksen käyttö vähentää soran käyttöä.</p>	<p>Raaka-aineiden käytön tehokkuus paranee. Jätettä tulee prosesseissa vähemmän ja jätteen hyötykäyttö paranee. Maatilojen biokaasun tuotannon kehittäminen säästää luonnonvaroja.</p>	<p>Jätteiden hyödyntämisellä säästetään luonnonvaroja.</p>	<p>Terveysmatkailu, terveysliikunta (marjastus, kalastus, metsästys)</p>
--	---	--	--	--

